

Sınıf Öğretmenlerin Eğitici Çizgi Romanlar ile İlgili Görüşleri*

Dila LEYLAK^{1**} & Serkan SAY²

Gönderilme Tarihi: 23 Mart 2023 Kabul Tarihi: 04 Mayıs 2023
DOI: 10.52974/jena.1268284

Öz:

Bu araştırmanın amacı sınıf öğretmenlerinin eğitici çizgi romanlar ile ilgili görüşlerini incelemektir. Bu amaçla, çizgi roman ile ilgili alan yazın taraması yapılmıştır. Bu doğrultuda; çizgi romanların ne olduğu, çizgi romanların temel özellikleri, çizgi romanların dünyadaki ve ülkemizdeki tarihsel gelişimi ile ilgili bilgiler verilmiş ve eğitici çizgi romanların çeşitli değişkenler üzerindeki etkisini araştıran yurtiçi ve yurtdışında yapılan araştırmalar incelenmiştir. Yapılan çalışmalar, çizgi romanların daha çok ortaokul ve lise öğrencileri ile sosyal bilgiler, fen bilimleri, tarih dersleri ve dil öğretimi süreçlerinde kullanıldığını göstermektedir. İlkokul düzeyinde eğitici çizgi roman kullanımı ve bu alanda gerçekleştirilen çalışmalar sınırlıdır. Bu nedenle çalışmada sınıf öğretmenlerinin, ilkokul düzeyinde eğitici çizgi romanlar ile ilgili görüşleri araştırılmıştır. Araştırma nitel araştırma yöntemlerinden olgubilimsel desen ile yürütülmüştür. Veri toplama aracı olarak 8 sorudan oluşan yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Veriler içerik analizi yöntemi ile çözümlenmiştir. Araştırmadan elde edilen sonuçlara göre sınıf öğretmenlerinin eğitici çizgi romanları ilkokul düzeyinde kullanımını eğitim öğretim açısından faydalı buldukları ve eğitici çizgi romanların ilkokul düzeyinde kullanılmasına ve eğitici çizgi romanlar ile ilgili eğitim almaya yönelik olumlu bir bakış açısına sahip oldukları görülmektedir. Araştırmanın sonucunda, sınıf öğretmenlerinin ve okul müdürlerinin eğitici çizgi romanları eğitim öğretim sürecine daha çok dahil etmesi için eğitici çizgi romanlar ile ilgili hizmet içi eğitimler alması, sınıf öğretmenlerinin teknolojiye yönelik hizmet içi eğitimler alması, eğitici çizgi romanlara müfredatta yer verilmesi, eğitici çizgi romanlar ile ilgili daha büyük örneklerle nicel çalışmalar gerçekleştirilmesi önerileri sunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Eğitici çizgi roman, sınıf öğretmeni, ilkokul.

Abstract:

The aim of this research is to examine the opinions of classroom teachers about educational comics. For this purpose, a review of the literature related to comics was conducted. In this direction; information about what comics is, the main characteristics of comics, the historical development of comics, the historical development of comics in

Atf:

Leylak, D., & Say, S. (2023). Sınıf öğretmenlerin eğitici çizgi romanlar ile ilgili görüşleri. *International Journal of Education and New Approaches*, 6(1), 96-127. <https://doi.org/10.52974/jena.1268284>

¹Milli Eğitim Bakanlığı, Türkiye. Orcid ID: 0000-0002-5597-2048

²Mersin Üniversitesi, Türkiye. Orcid ID: 0000-0002-0917-8660

*Bu çalışma birinci yazarın yüksek lisans tezinden üretilmiştir.

**Corresponding Author: dilaleylak@gmail.com

our country has been given. Studies conducted at home and abroad investigating the impact of educational comics on various variables have been examined. Studies have shown that comics are mostly used by middle and high school students in social studies, science, history lessons and language teaching processes. The use of educational comics at the primary school level and the studies carried out in this area are limited. For this reason, in the study, the opinions of classroom teachers about educational comics at the primary school level were investigated. The research was conducted with a phenomenological pattern in qualitative research methods. Semi-structured interview questions consisting of 8 questions were used as a data collection tool. The data were analyzed by content analysis method. According to the results obtained from the research, it is seen that classroom teachers find the use of educational comics at the primary school level useful in terms of education and that they have a positive outlook on the use of educational comics at the primary school level and on receiving education related to educational comics. As a result of the research, classroom teachers and school principals to be more involved in the educational process of educational comic books comic books related to educational in-service training, classroom teacher technology-oriented in-service training, educational comic books to be included in the curriculum, educational comic books related to a quantitative study with a larger sample is suggested to be performed.

Keywords: Educational comics, classroom teacher, elementary school.

GİRİŞ

Teknolojinin gelişmesi dünyada bilimin ilerlemesini sağlamış ve bu durum insanların yaşam tarzlarını da etkilenmiştir. Günlük yaşam problemleri değişmeye başlamıştır. Bireylerin gerçek hayat problemlerine çözüm geliştirme becerisini kazanabilmesi kuşkusuz eğitim ile mümkündür (Alkan, 1982). Dolayısı ile bu yeni gelişmeler ve yeni problemler eğitim sistemlerinde de değişikliklere yol açmıştır. Eğitimde yeni yaklaşımlar benimseme yoluna gidilmiş, geleneksel eğitim anlayışı yerine çağdaş eğitim yaklaşımları gündeme gelmiştir. Bu doğrultuda eğitim öğretim programları ve politikaları çağdaş eğitim yaklaşımlarına göre düzenlenmeye başlamıştır (Köçer & Koçoğlu, 2020).

Bu çağdaş yaklaşımlardan bir tanesi de yapılandırmacı yaklaşımdır. Matthews (2002) yapılandırmacı yaklaşımı bir öğrenme kuramı olarak tanımlamıştır. Ülkemizde 2005-2006 eğitim-öğretim yılı itibari ile tüm okullarda uygulanmaya başlayan yapılandırmacı yaklaşım; öğrenme-öğretme sürecinde öğrencilerin bilgiyi kendi zihinlerinde yapılandırmasını ve bu sayede bilginin öğrenciler için kalıcı olmasını amaçlamaktadır. Öğrenciler kendi öğrenmelerinden sorumlu olarak kendileri için en uygun öğrenme yolunun bilicinde, bilgiyi önceki öğrenmelerinin üzerine inşa eden ve öğrendiklerini hayata aktarabilen bireyler olarak yetişmektedir. (Abbott, 1999).

Yapılandırmacı yaklaşım ile düzenlenen öğrenme ortamlarında öğrenciler sürece aktif olarak katılmaktadır. Öğretmenler ise öğrenciye rehber olmakta ve öğrencileri teşvik etmektedir. Sürece aktif katılım gösteren öğrenciler bilgiyi doğrudan kabul etmemekte, bunun yerine görüşlerini ifade etme ve tartışma, varsayımda bulunma, araştırma, sorgulama becerilerini geliştirmektedir. Süreçte öğrenciler birbirleri ile de iletişim halindedir. Bütün bu amaçların gerçekleşmesinde ilk adım ise sürece öğrencilerin dikkatini çekebilmek ile başlamaktır (Perkins, 1999; Vermette & Foote, 2001). Öğrencilerin sürece aktif katılım göstermelerinde öğrencilerin derse dikkatini çekebilmek önemli bir noktadır. Öğretim materyalleri, öğrencilerin derse karşı ilgisini çekmek ile birlikte aynı zamanda bilişsel, duyuşsal ve devinişsel olarak öğrencilerin çok yönlü gelişimini de desteklemektedir.

Yazı ve resimlerin bir denge içerisinde verildiği çizgi romanlar, öğrencilerin dikkatini çekme, öğrencilerin bilgiyi anlamlandırabilmesi, bilgilerin öğrenciler için kalıcı olması konusunda

faydalı bir öğretim materyali olarak görülmektedir (Cantek, 2014). Çizgi romanlar öğrencilerin öğretim sürecinde eğlenmesini ve keyif almasını sağlamaktadır. Bu sayede öğrencilerin sürece katılması konusunda teşvik edicidir. Çizgi romanlar, öğrencilerin, gerçek hayat problemlerini keşfetmelerine ve bu problemlere geçmişten ders çıkararak kalıcı çözümler getirmelerine yardımcı olmaktadır. Bununla birlikte çizgi romanlar, öğrencileri akademik başarı ve karakter gelişimi yönünde olumlu etkileyen bir öğretim materyalidir (Pustz, 2012; Williams, 2008).

Eğitim yolu ile bireyler hayata hazırlanmakta, ülkeler ihtiyaç duydukları araştıran, sorgulayan, problemlere yeni bakış açıları geliştiren bireyler yetiştirmeyi hedeflemektedir. İlkokul eğitimi bu amaçların gerçekleşmesinde önemli bir yer tutmaktadır. Eğitim-öğretim sürecine bütüncül bir bakış açısı ile yaklaşan ilkokul derslerinin temelinde araştırma ve sorgulama bulunmaktadır. Nitelikli bir ilkokul için en önemli noktalardan biri, öğrenilen konuların gerçek hayat ile bağdaştırılabilmesidir (Duru & Gürdal, 2002; Harlen, 1985).

Piaget'in bilişsel gelişim kuramına göre 7-12 yaş aralığı somut işlemler dönemine girmektedir. İlkokul öğrencileri de yaşları gereği somut işlemler döneminde bulunmaktadır. Bundan dolayı soyut konular içeren dersler öğrenciler için anlaşılması zor ve karmaşık olabilmektedir (Çökelez, 2015). Bu nedenle geleneksel yöntemler ile yürütülen dersler, öğrencileri ezberle yöneltebilmekte ve öğrencilerde kavram yanılgılarının oluşmasına sebep olabilmektedir. Bunun önüne geçebilmek için ilkokul derslerinde olabildiğince öğrencilerin dikkatini çekici, öğrencileri süreçte aktif kılan öğrenci merkezli etkinliklere ve soyut konuların zihinde yapılandırılmasına yardımcı olacak konu içeriğine uygun öğretim materyallerine yer vermek gerekmektedir (Gürdal vd., 2005; Sarıkaya vd., 2004).

Yaşar (2004); eğitimde kullanılacak görsel materyallerin sahip olması gereken nitelikleri şöyle sıralamıştır;

1. Dersin içeriğine uygun olmalıdır.
2. Öğrencilere öğrendiklerini uygulama ve alıştıırma yapma fırsatı tanınmalıdır.
3. Günlük hayat ile bağlantılı ve güncel olmalıdır.
4. Konuları kolaydan zora ilkesine göre sıralamalı ve soyut konuların somutlaştırılmasına imkân vermelidir.
5. Öğrencilerin gelişim seviyesine uygun olmalıdır.
6. Hazırlanan görseller, ilgili konuların önemli kısımlarına dikkat çekmelidir.

Çizgi romanlar, konuya ve öğrenci seviyesine uygun hazırlandıkları takdirde yukarıda ifade edilen özelliklerin hepsini sağlamaktadır. Konuya uygun, görsel ve metin dengesi başarı ile yaratılmış bir çizgi roman serisi öğrencilerin konuları anlamlandırmasında kolaylık sağlayacaktır. Öğrencilerin çizgi romanda yaratılan boşlukları kendileri tamamlamaları onların soyut düşünme becerisini geliştirmekte, onları sürece aktif olarak dahil etmekte ve öğrenmeyi desteklemektedir (Rota & Izquierdo, 2003; Tatalovic, 2010).

Alan yazın incelendiğinde çizgi romanların ilkokul düzeyinde kullanılmasına yönelik yapılan çalışmaların sınırlı olduğu gözlemlenmiştir. Yapılan çalışmaların daha çok tarih, sosyal bilgiler, fen bilimleri ve dil öğretimi alanlarında olduğu saptanmıştır (Chessman, 2006; Freeman & Freeman, 2000; İlhan, 2016; İlhan & Oruç, 2019; Kılıçkaya & Krajika, 2012; Olson 2008). İlkokul öğrencileri ile eğitici çizgi romanlara yönelik yapılan çalışmalar sınırlıdır. Ülkemizde ilkokul kademesinin, eğitimin temeli için önemli bir kademe olduğu bilinmektedir. İlkokul düzeyinde bulunan bazı soyut konular kavram yanılgısı yaratabilmektedir. Çizgi romanlar

sayesinde öğrencilerin kavram yanılgıları da giderilebilir. Böylece çizgi romanların öğrencilerin başarısını ve öğrenmeye yönelik motivasyonlarını da yükseltmelerine yardımcı olduğu söylenebilmektedir (Hosler & Boomer, 2011; Phoon vd., 2020; Rota & Izquierdo, 2003; Tatalovic, 2010). Eğitici çizgi roman kullanımının ilkökul düzeyindeki öğrenciler üzerinde fayda sağlayacağı düşünülmekte ve sınıf öğretmenlerinin bu konudaki görüşlerinin araştırılmasının bu konu ile ilgili yapılacak çalışmaları destekleyecek nitelikte olduğu düşünülmektedir. Bu nedenle çalışmada, eğitici çizgi roman kullanımı ile ilgili sınıf öğretmenlerinin görüşleri araştırılmıştır.

Araştırmanın Amacı

Alan yazında yapılan çalışmaların daha çok ortaokul ve lise öğrencileri üzerinde eğitici çizgi romanların etkisinin araştırıldığı nicel çalışmalar olduğu saptanmıştır. Söz konusu çalışmalara yönelik bilgiler alan yazın başlığında verilmiştir. İlkokul düzeyinde eğitici çizgi romanlar ile yapılmış çalışmalar sınırlıdır. Sınıf öğretmenlerinin eğitici çizgi romanlar ile ilgili düşünceleri ve eğitici çizgi roman hazırlama ve kullanma ile ilgili bilgilerinin araştırılmasının, konu ile ilgili yapılacak çalışmalara ışık tutacağı ön görülmektedir. Bu bağlamda bu araştırmada sınıf öğretmenlerinin eğitici çizgi romanlar ile ilgili görüşleri araştırılmıştır.

Araştırmanın Problemi

Araştırmanın problemi “İlkokul eğitiminde eğitici çizgi romanların kullanılmasına yönelik sınıf öğretmenlerinin görüşleri nasıldır?”

YÖNTEM

Araştırmanın Yöntemi

Bu çalışmada sınıf öğretmenlerinin eğitici çizgi romanlara ilişkin görüşlerini almak için nitel araştırma yöntemi kullanılmıştır. Nitel araştırmalar kişilerin bir olay ya da duruma yönelik fikirlerinin, algılarının çeşitli yöntemler ile ortaya çıkarılması ile gerçekleştirilmektedir (Yıldırım & Şimşek, 2018). Nitel araştırmalar, ilgili örneklemin bir problem durumuna yönelik algı durumlarını ortaya koymak ve detaylı bir biçimde incelemek amacı ile görece küçük örneklem grupları ile yürütülmektedir (Creswell, 2013). Araştırmada sınıf öğretmenlerinin eğitici çizgi romanlara yönelik görüşlerini almak için görüşme formu kullanılmıştır. Bu araştırma, nitel araştırma yöntemlerinden olgubilimsel (fenomenolojik) desenle tasarlanmıştır. Olgubilimsel desen, farkında olduğumuz ancak derinlemesine ve ayrıntılı bir anlayışa sahip olmadığımız olgulara odaklanmaktadır (Yıldırım & Şimşek, 2018). Olgubilimsel desen ile bireylerin bir olguya ilişkin deneyimleri, algıları ve olguya dair zihinlerinde oluşturdukları anlamlar keşfedilmeye çalışılmaktadır (Onat Kocabıyık, 2016).

Araştırmanın Çalışma Grubu

Nitel araştırmalarda araştırılan durum ile alakalı faydalı veri elde edilebilecek bir çalışma grubunun belirlenmesi, katılımcıların ulaşılabilir olması ve çalışmaya katılmak için gönüllü bulunması, sorulan sorulara net ve anlaşılır bir biçimde cevap verebilecek olmalarının istenmesi nedeni ile bu çalışmanın örneklem grubu amaçsal örnekleme yöntemi ile seçilmiştir. Bu yöntemle göre örneklem seçerken dikkate alınan kriterler aşağıda belirtilmiştir.

Tablo 1. Sınıf öğretmenlerinin kişisel bilgileri ve eğitici çizgi roman kullanım durumları

Öğretmen Numarası	Eğitici Çizgi Roman Kullanma Durumu	Cinsiyeti	Mesleki Kıdemi	Eğitim Durumu
SÖ1	Kullanmıyor	Kadın	10-15	Yüksek Lisans
SÖ2	Kullanıyor	Erkek	5-10	Yüksek Lisans
SÖ3	Kullanıyor	Kadın	15-20	Lisans
SÖ4	Kullanmıyor	Kadın	10-15	Lisans
SÖ5	Kullanıyor	Erkek	5-10	Lisans
SÖ6	Kullanıyor	Erkek	10-15	Yüksek Lisans
SÖ7	Kullanmıyor	Erkek	1-5	Lisans
SÖ8	Kullanmıyor	Kadın	5-10	Lisans
SÖ9	Kullanıyor	Erkek	10-15	Lisans
SÖ10	Kullanıyor	Erkek	5-10	Yüksek Lisans
SÖ11	Kullanıyor	Kadın	10-15	Lisans
SÖ12	Kullanıyor	Erkek	5-10	Lisans
SÖ13	Kullanmıyor	Kadın	5-10	Yüksek Lisans
SÖ14	Kullanıyor	Kadın	15-20	Yüksek Lisans
SÖ15	Kullanmıyor	Kadın	1-5	Lisans
SÖ16	Kullanıyor	Kadın	1-5	Lisans
SÖ17	Kullanıyor	Erkek	15-20	Lisans
SÖ18	Kullanıyor	Kadın	1-5	Lisans
SÖ19	Kullanmıyor	Kadın	10-15	Yüksek Lisans
SÖ20	Kullanıyor	Erkek	1-5	Lisans

Çalışma, örneklem belirleme standartlarına uygun şekilde seçilen ve Hatay ilinde görev yapmakta olan 20 sınıf öğretmeni ile yürütülmüştür. Araştırmaya katılan sınıf öğretmenlerinden 11 tanesi kadın 9 tanesi ise erkektir. Mesleki kıdem yönünden bakıldığında 1-5 yıl arasında görevde olan öğretmen sayısı 5, 5-10 yıl arasında görevde olan öğretmen sayısı 6, 10-15 yıl arasında görevde olan öğretmen sayısı 6, 15-20 yıla arası görevde olan öğretmen sayısı ise 3'tür. Çalışmaya katılan öğretmenlerden 13 tanesi lisans mezunu iken 7 sınıf öğretmeni yüksek lisans mezunudur.

Araştırmanın Etiği

Araştırmanın etik kısmı, 13/12/2021-232 tarih ve sayılı Mersin Üniversitesi etik kurul onay formu ve Hatay Milli Eğitim Müdürlüğü'nün 08/02/2022 tarih ve E-32889839-605.01-42933435 sayılı araştırma izin belgesi ile yürütülmüştür. Araştırmacı, çalışmada yer alan öğretmenlerden görüşme öncesi randevu almış ve görüşmeden önce araştırmanın içeriği ile ilgili bilgilendirme yapmıştır. Randevular öğretmenler ve araştırmacının ortak olarak uygun gördüğü zamanlarda bazen yüz yüze bazen ise pandemi koşulları nedeniyle çevrimiçi ortamda gerçekleştirilmiştir. Ayrıca katılımcılara gönüllü onam formu dağıtılarak gönüllülük esaslı katılım sağlanmasına özen gösterilmiştir.

Görüşme saatleri öğretmenlerin ders saatlerinin dışında olacak şekilde ayarlanmış, okulda gerçekleştirilen görüşmelerde görüşme yeri olarak öğretmenler odası kullanılmıştır. Araştırmaya katılan öğretmenlere araştırma öncesinde eğitici çizgi romanlar ile ilgili kısa bir bilgilendirme yapılmıştır. Araştırmacı, görüşme esnasında ses kayıtlarını almak için öğretmenlerden izin istemiştir. Araştırmaya katılan bütün öğretmenler ses kaydı için izin vermişlerdir. Araştırmacı ses kayıtlarının yanı sıra görüşme süresi boyunca geçen diyaloglar içerisinden kendi çıkardığı notların da kaydını tutmuştur.

Araştırmanın gönüllülük esasına bağlı olduğu ve istedikleri zaman araştırmadan ayrılacakları belirtilmiştir. Katılımcılara, kişisel bilgilerinin gizli kalacağı ve kendilerinden izinsiz hiçbir yerde paylaşılmayacağı bildirilmiştir. Araştırmacı, görüşmenin başından sonuna kadar katılımcıların kendilerini rahat hissedip ifade edebilecekleri rahat bir ortam yaratmaya çalışmıştır. Araştırmaya katılan sınıf öğretmenleri SÖ1, SÖ2, SÖ3 şeklinde kodlanarak numaralandırılmıştır. Bu bilgiler ışığında araştırmanın etik açıdan uygun olduğu söylenebilir.

Veri Toplama Araçları

Görüşme: Görüşme, belirli bir konu ile ilgili amaçlı bir biçimde soru cevap şeklinde gerçekleştirilmektedir. Görüşmelerde araştırmacı sorduğu sorular ile katılımcının ilgili konuya yönelik fikirlerini belirlemeye çalışmaktadır. Araştırmacı, soruları ile katılımcının zihninin derindeki düşünceleri ortaya çıkarmayı amaçlamaktadır (Metin, 2014; Karataş, 2015). Görüşmeler 2021-2022 eğitim öğretim yılının ikinci döneminde yapılmıştır. Görüşme sorularının hazırlanması sürecinde öncelikle alan yazın taraması gerçekleştirilmiştir. İlk etapta taslak sorular hazırlanmış ve nitel araştırma konusunda deneyimli iki uzman tarafından incelenmiştir. İki uzmanın görüşleri doğrultusunda düzenlenen görüşme formunun geliştirilmesi için alanında uzman 10 kişiden görüşler alınmıştır. Görüşme formunu inceleyip görüşlerini bildiren uzmanlardan 2 tanesi Milli Eğitim Bakanlığında görev yapan ve aynı zamanda yüksek lisans eğitimini sürdüren sınıf öğretmenleridir. Diğer uzmanlardan 1 tanesi sınıf eğitimi alanında 1 tanesi sosyal bilgiler eğitimi alanında 1 tanesi okul öncesi eğitimi alanında 4 tanesi ise fen bilgisi eğitimi alanlarında doktora derecesine sahip akademisyenlerden oluşmaktadır. Görüşme formunda kapsam geçerliliğini sağlamak amacıyla Lawshe (1975) tekniği kullanılmış ve maddelerin Kapsam Geçerlilik Oranları elde edilmiştir. Kullanılan Lawshe (1975) tekniğinde 10 uzman görüşü için belirlenen Kapsam Geçerlilik Ölçütü alpha değeri $.543$ olarak elde edilmiştir. Araştırma için hesaplanmış olan Kapsam Geçerlilik İndeksi $= ,84 > ,543$ olduğu için görüşme formunun araştırmada kullanılabilecek geçerlilik düzeyinde olduğu söylenebilmektedir. Hazırlanan yarı yapılandırılmış görüşme soruları araştırmacı tarafından uygulanmıştır.

Veri Toplama Süreci

Araştırmanın asıl verilerinin toplanmasından önce, veri toplama araçlarının niteliği, araştırmacının yapacağı araştırmayı yürütebilme becerisi, yapılacak görüşmenin süresi, çevrimiçi gerçekleştirilecek olan görüşmeler için görüşme kanalının uygunluğu gibi etkenleri test edebilmek amacıyla biri yüz yüze biri çevrimiçi ortamda olmak üzere iki sınıf öğretmeni ile pilot uygulama gerçekleştirilmiştir. Pilot uygulama sonucu bir soruda birden fazla cevap beklediği düşünülen, diğer sorular ile benzer cevapları olduğuna karar verilen ve görüşmeyi gereksiz uzatacağı düşünülen üç soru iptal edilmiştir. Görüşmeler 2022 yılı Şubat ve Mayıs aylarında yüz yüze ve çevrimiçi ortamlarda gerçekleştirilmiştir. Yapılan görüşmeler ortalama 20 dakika sürmüştür.

Verilerin Analizi

Verilerin analizinde içerik analizi yöntemi kullanılmıştır. Araştırmacı, görüşmelere başlamadan önce katılımcılardan izin alarak seslerini kayıt altına almıştır. Katılımcıların ses kayıtları yazılarak transkriptlere dönüştürülmüştür. Bu süreçte araştırmacı bir hataya sebebiyet vermemek için kayıtları birkaç kez dinlemiştir. Verilerin karışmaması için elde edilen 20 görüşmeye ait transkript numaralandırılarak kaydedilmiştir. İlk olarak veriler kodlanmıştır. Transkriptlerin her biri araştırmacı ve daha önce nitel araştırma deneyimi bulunan uzman tarafından incelenmiş ve kodlar oluşturulmuştur.

Elde edilen kodlar farklılık gösterdiğinde ise tekrar incelenerek ortak bir fikre ulaşılmaya çalışılmıştır. Ortak fikre ulaşılamayan durumlarda ise farklı bir uzmandan görüş alınmıştır. Görüş birliğine varmak için Miles ve Huberman'ın (1994) Güvenirlik = Görüş Birliği/(Görüş Birliği+Görüş Ayrılığı) güvenirlik formülü kullanılmıştır. Araştırmacıların analizindeki uyum yüzdesi .80 olarak hesaplanmıştır. Bu yüzdenin 0.70 olması alan yazında yeterli bulunmaktadır (Miles & Huberman, 1994). Bu şekilde çalışılarak kodlar tamamlanmıştır. Ardından temalara ulaşılmaya çalışılmıştır. Temalar kodların bir araya getirilmesi ve kodları daha genel bir şekilde ifade edilmesi ile oluşturulmaktadır. Elde edilen verilerin en genel haliyle temalaştırılmasına özen gösterilmiştir. Daha sonra veriler kodlar ve temalara göre açık ve anlaşılır biçimde yeniden düzenlenmiştir. Kavram haritalarına dönüştürülen bu veriler araştırmanın bulgular bölümünde sunulmuştur. Bu bulgulara yönelik yorumlamalar ise tartışma ve sonuç bölümünde verilmiştir.

BULGULAR

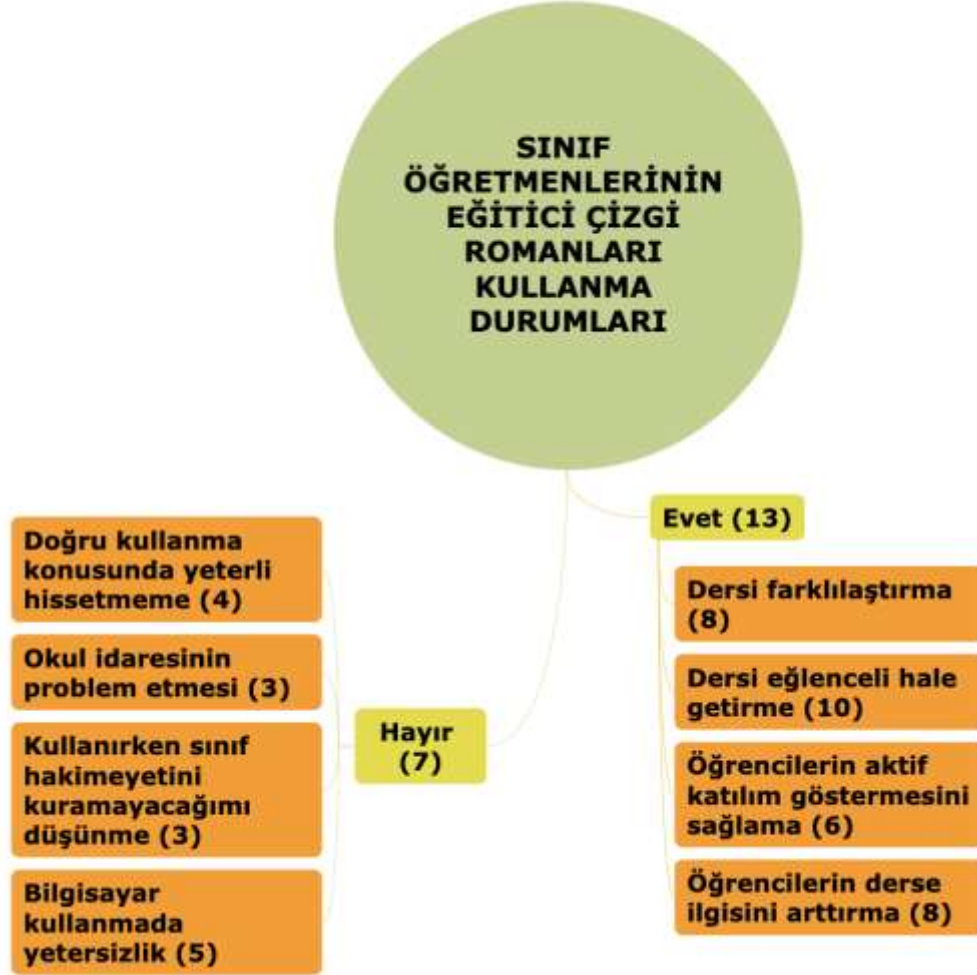
Araştırmanın bu bölümünde görüşme formu ile elde edilen bulgular ortaya konulmuştur. Bulguların sunumu kavram haritaları ile gösterilmiştir. Alt problemler ile ilgili frekanslar verilmiştir. Katılımcılara yöneltilmiş olan sorular açık uçlu olduğu için katılımcıların bazı ifadeleri aynen aktarılmıştır.

1. Sınıf Öğretmenlerinin Eğitici Çizgi Romanları Kullanma Durumlarına Yönelik Bulgular
Sınıf öğretmenlerine eğitim öğretim süreçlerinde eğitici çizgi roman kullanıp kullanmadıkları ve nedeni sorulmuştur. Buna yönelik bulgular Model 2’de gösterilmiştir.

Araştırmada ilk olarak sınıf öğretmenlerinin eğitici çizgi romanları eğitim öğretim süreçlerinde kullanıp kullanmadıkları belirlenmeye çalışılmıştır.

Model 2. Sınıf Öğretmenlerinin Eğitici Çizgi Romanları Kullanma Durumları ve Nedenleri

Araştırmaya katılan 20 sınıf öğretmeninden 13 tanesi eğitici çizgi romanları eğitim öğretim süreçlerinde aktif olarak kullanıyor olduklarını belirtirken 7 sınıf öğretmeni eğitici çizgi romanlar ile ilgili genel düzeyde bilgi sahibi olduklarını ancak eğitim öğretim faaliyetlerinde yer vermediklerini belirtmişlerdir. Eğitici çizgi romanları eğitim öğretim faaliyetlerinde kullanmayan 7 öğretmene neden kullanmadıkları sorulmuştur. Sınıf öğretmenlerinden 4 tanesi eğitici çizgi romanlar hakkında bilgi sahibi olsalar da kendilerini çizgi romanları eğitim öğretim faaliyetlerine entegre etme konusunda yeterli görmediklerini ifade etmişlerdir. Katılımcılardan bazılarının görüşleri aşağıdaki gibidir.

SÖ8: Henüz yeni sayılabilecek bir öğretmenim eğitici çizgi roman ile ders işleme konusunda yeterli bilgim ve tecrübem yok bu nedenle şu an derslerimde tercih etmiyorum. Fakat yeterli

bilgim olsa kullanmak isterim. Çünkü ilgimi çeken bir eğitim materyali. Buna yönelik bir eğitimim olsaydı kullanırdım.

SÖ13: *Eğitici çizgi romanlar çok güzel ve eğlenceli materyaller fakat ben hazırlanıp kullanılabilir miyim bilmiyorum. Açıkçası daha önce hazırlamak aklıma gelmedi. Fakat neden olmasın? Aslında bilgin olan ve dikkatimi çeken bir konu. Fakat süreçte kullanabilmem için kendimi bu anlamda geliştirmem gerekir.*

Sınıf öğretmenlerinden 3 tanesi ise okul idaresinin eğitim öğretimde eğitici çizgi roman kullanımını konusunda problem çıkarttığını belirtmiştir. Katılımcılardan SÖ4 bu durumu şu şekilde ifade etmiştir.

SÖ4: *Eğitici çizgi roman hazırlayıp kullanmayı daha önce bildiğim kadarı ile denemiştım. Fakat okul idaresi bu duruma sıcak bakmadı. Müdür bey “Sınıfta oyun mu oynattıyorsunuz hocam?” şeklinde hesap sordu. Sonrasında benim de sürece dair hevesim biraz kırıldı. Yenilikçi şeyler yapmak istediğim halde idarenin tavrı yüzünden ben de biraz soğudum ve kullanmaya devam etmedim.*

Sınıf öğretmenlerinden 3 tanesi eğitici çizgi roman kullanmama nedenini sınıf hakimiyetini sağlamayacağı düşüncesi olarak belirtirken, 5 tanesi bilgisayar kullanmada kendisini yetersiz hissettiği için tercih etmediğini belirtmiştir.

Araştırmaya katılan 13 sınıf öğretmeni, eğitici çizgi romanları derslerinde aktif olarak kullandıklarını belirtmişlerdir. Sınıf öğretmenlerinden 10 tanesi eğitici çizgi romanları, dersi eğlenceli hale getirdiği için kullandığını belirtirken 8 tanesi, eğitici çizgi romanları süreci farklılaştırmayı sevdiğini için kullandıklarını belirtmiştir. Sınıf öğretmenlerinden 8 tanesi eğitici çizgi romanları öğrencilerin derse olan ilgisini arttırdığı için tercih ettiklerini belirtirken 6 tanesi eğitici çizgi romanları öğrencilerin derse aktif katılımını sağladığı için tercih ettiklerini belirtmişlerdir. Bu durum ile ilgili bazı öğretmen görüşleri aşağıda sunulmuştur.

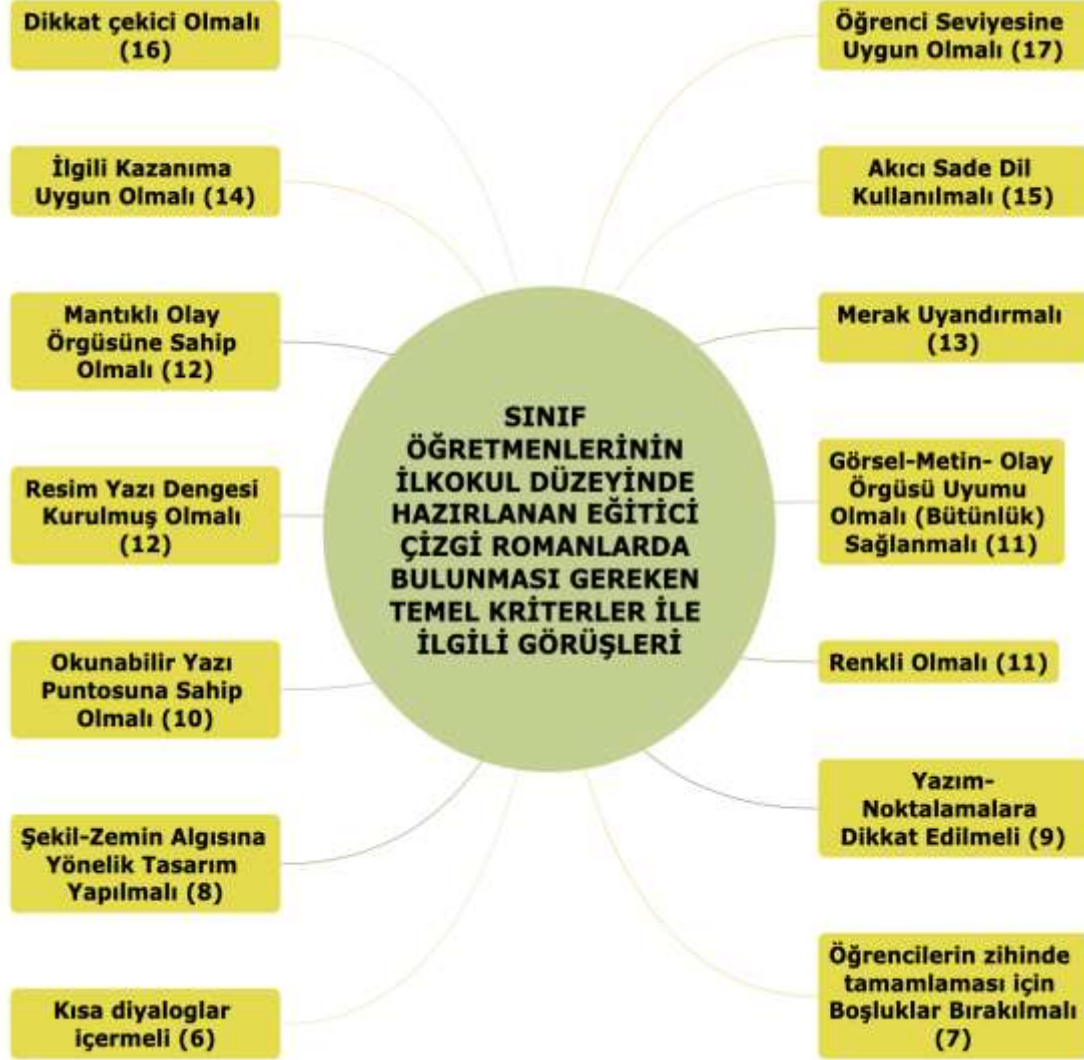
SÖ3: *Kullanıyorum öğrencilerin derse yönelik ilgilerini arttırdığını düşünüyorum. Öğrenciler derslerden daha fazla keyif alıyorlar. Konuyu öğrenme düzeyleri de buna bağlı olarak artıyor.*

SÖ12: *Eğitici çizgi romanları sürece dahil ettiğimde dersin öğrenciler için çok daha ilgi çekici olduğunu gördüm. Ben bir öğretmen olarak her zaman farklılık ve yenilikten yanayım. Farklı materyal kullanımının öğrenciler için oldukça faydalı olacağına inanıyorum. Elimden geldiğince de kullanmak istiyorum. Öğrencilerimi süreçte daha aktif kılan bir materyal. Bu tarz materyallerin benim sınıfımda her zaman yeri vardır.*

S18: *Kullanıyorum. Mesleğe başladığından beri hedefim dersimi çeşitlendirmek, farklılaştırmak, öğrencilerimin sıkılmadan ders dinlemesini sağlamak. Bununla beraber öğrencileri derse katmaya çabalıyorum. Eğitici çizgi romanlar bu bağlamda çok faydalı materyaller. Bulabildiğim ölçüde hazır bulamadığım zamanda kendi yapabildiğim ölçüde eğitici çizgi roman hazırlayarak derslerimde kullanmaya çalışıyorum.*

2.Sınıf Öğretmenlerinin İlkokul Düzeyinde Hazırlanan Eğitici Çizgi Romanlarda Bulunması Gereken Temel Kriterler ile İlgili Görüşlerine Yönelik Bulgular

Sınıf öğretmenlerine ilkököl düzeyinde hazırlanan eğitici çizgi romanlarda bulunması gereken temel kriterler ile ilgili görüşleri sorulmuştur. Buna yönelik bulgular Model 3'te gösterilmiştir.

Model 3. eğitici çizgi romanlarda bulunması gereken temel kriterler

Araştırmaya katılan sınıf öğretmenlerinden 17 tanesi ilkököl düzeyinde hazırlanan eğitici çizgi romanların öğrenci seviyesini uygun olması gerektiğini ifade ederken 16 sınıf öğretmeni dikkat çekici özelliğinin bulunması gerektiğini belirtmiştir.

Sınıf öğretmenlerinden bu temel kriterlere yönelik olarak gelen diğer yanıtlar ise eğitici çizgi romanların öğrencinin anlayabileceği akıcı ve sade bir dil (15) kullanarak hazırlanması ve hazırlandığı kazanıma uygun olması, öğrencinin merakını cezbetmesi (13), çizgi romandaki resim-yazı dengesinin iyi kurulmuş olması (12), şekil zemin algısına göre tasarlanması (8), yazı puntosunun okunabilir düzeyde tasarlanması (10), renkli olarak tasarlanması (11), yazım noktalama işaretlerine uygun olarak yazılması (9), konuşma diyaloglarının çok uzun tutulmaması (6) yönünde olmuştur.

Bununla beraber ilkokul düzeyinde hazırlanan eğitici çizgi romanların görsel-metin-olay örgüsünün bir bütünlük içermesi (11), mantıklı bir olay örgüsüne sahip olması (12) ve öğrencilere zihinlerinde tamamlayabileceği boşluklar bırakması (7) da sınıf öğretmenlerinden gelen yanıtlar arasındadır. Bu duruma yönelik olarak gelen öğretmen ifadelerinden bazıları aşağıda sunulmuştur.

SÖ5: Her şeyden önce en başta kazanımın ulaşmak istediği hedefi vermeli. Yoksa bir anlamı olmaz. Kazanıma uygun olarak hazırlanmalı. Bu bütün materyallerde olduğu gibi eğitici çizgi romanlarda da geçerli. İçerdiği renk uyumu ile öğrencinin dikkatini çekerek derse odaklanmasına da yardımcı olmalı.

SÖ2: İlkokul düzeyinde çocuklarımız henüz çok küçükler. Bu nedenle derse olan dikkatleri çok kısa sürede dağılabiliyor hatta bazı konularda hiç odaklanamadıkları bile oluyor. Materyal kullanımının önemi aslında bu noktada devreye giriyor. Çocukların dikkatini çekme konusunda eğitici çizgi romanlar önemli materyaller. Resim ve yazı arasında denge kurulduğu zaman çok daha faydalı oluyor.

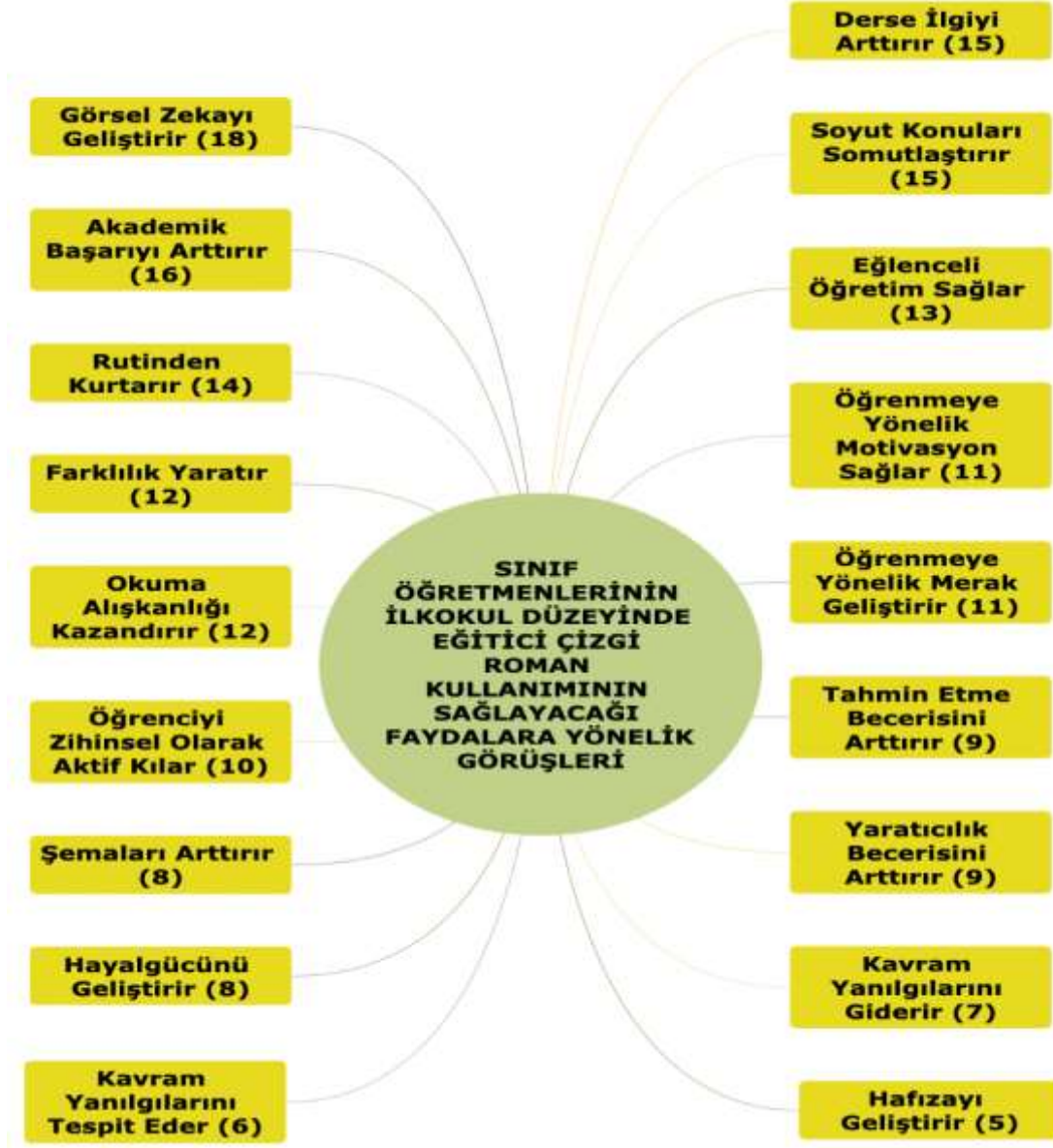
SÖ11: Çocuklarda kafa karışıklığı yaratmaması ve kolay anlaşılabilir olması için ilkokul düzeyinde hazırlanan eğitici çizgi romanlarda sade ve anlaşılır bir dil kullanılmalı. Konu akıcı bir şekilde işlenmeli ve kahramanlar arasındaki diyaloglar öğrencileri sıkmayacak şekilde kısa bir şekilde verilmeli. Bununla birlikte çocukların rahat okuması için yazı puntolarına da dikkat edilmeli.

SÖ17: Görseller, yazılar ve çizgi romanın olay örgüsü birbirini destekler nitelikte olmalı ve olay örgüsü bir mantık çerçevesinde kurulmalı. Resimler verilirken şekil-zemin ilkesine uyularak tasarımlar yapılırsa öğrencilerin zihninde daha kalıcı yer bırakacağını düşünüyorum.

3.Sınıf Öğretmenlerinin İlkokul Düzeyinde Eğitici Çizgi Roman Kullanımının Sağlayacağı Faydalar ile İlgili Görüşlerine Yönelik Bulgular

Sınıf öğretmenlerinin ilkokul düzeyinde hazırlanan eğitici çizgi romanların öğrencilere sağlayabileceği faydalar ile ilgili görüşleri Model 4'te sunulmuştur.

Model 4. Eğitici çizgi romanların öğrencilere sağlayacağı faydalar

Araştırmada sınıf öğretmenlerine eğitici çizgi romanların ilkököl düzeyinde öğrencilere hangi yönde faydalı olabileceğine dair soru yöneltilmiştir. Bu soruya yönelik olarak 20 öğretmenin 18 tanesi eğitici çizgi romanların ilkököl düzeyindeki öğrencilerin görsel zekalarını geliştireceğini ifade etmişlerdir. 16 öğretmen eğitici çizgi romanların akademik başarıyı arttırabileceğini söylerken 15 öğretmen eğitici çizgi romanların derse ilgiyi arttırabileceğini belirtmiştir. Eğitici çizgi romanların ilkököl düzeyindeki öğrenciler üzerinde sağlayacağı faydalara yönelik olarak gelen diğer yanıtlar ise; rutinden kurtarması (14), konuyu eğlenceli hale getirmesi (13), soyut ve anlaşılması zor konuları somutlaştırması (15), öğretim sürecinde farklılık yaratması (12) olmuştur. Bununla birlikte öğrencilerin öğrenmeye yönelik merakını arttırması (11), öğrencilerin süreçte zihnini aktif tutması (10), tahmin etme becerisini arttırması (9), öğrencinin sahip olduğu şemaları arttırması (8), öğrencilerin yaratıcılık becerisini (9), hafızasını (5) ve hayal gücünü (8) geliştirmesi gibi noktalarda da öğretmenler eğitici çizgi romanların faydalı olabileceğini düşünmektedir. Ayrıca öğrencilerin sahip olduğu kavram

yanılgılarını tespit etme (6) ve giderme (7) konularında da bazı sınıf öğretmenleri eğitici çizgi romanların fayda sağlayabileceğini düşünmektedir.

SÖ8: *Kazanımdan haberdar etmek için bir kahramanın gözünden çizgi roman şeklinde hazırlanmış görsel ile başlamak dikkat çekici olacaktır. Öğrenme güçlüğü çeken öğrenciler ve özellikle dikkati dağınık ya da hareketli öğrencilerin dikkatlerini, çekmek motive etmek için tercih edilebilir. Kendini ifade etmekte zorlanan, toplum önünde konuşmada güçlük yaşayan öğrenciler. Seçtiği çizgi romanı kahramanın gözünden anlatabilir ya da kendine verilen resimler yardımıyla hazırladığı çizgi romanı arkadaşlarına anlatabilir. Okuma alışkanlığı kazanmada çizgi romanların rolü gerçekten önemli.*

SÖ9: *Çizgi romanlar yeteri kadar ve doğru kullanımında öğrencilere akademik yönde başarı sağlar. Çünkü çizgi romanlar öğrencilere ilgi çekici gelir. Çizgi romanları okumaya başlamadan sadece resimlerine bakarak bile anlamaya çalışan bir öğrenci görsel hafızası gelişir. Görsel okuması da gelişir. Olaylara bakış açısı ve çözüm anlayışı gelişir. Çizgi romandan edinilen bilgi kesinlikle uzun süreli ve kalıcı hale gelir. Anısal bellekte daha uzun halde saklanır. Hayal dünyası gelişen bir öğrencinin akademik başarısı da olumlu yönde gelişir.*

S16: *Eğitici çizgi romanların ilkökul öğrencilerinin görsel zekasına faydası var. Bununla beraber çocukların zihninde yeni şemalar açabiliriz. Öğrencilerin kavram yanılgılarının tespit edilmesi ve giderilmesi konusunda kavram karikatürlerinden yararlanılıyor. Eğitici çizgi romanlardan da faydalanılabilir.*

S12: *Öğrencilerin derslere yönelik motivasyonunu, ilgisini ve dikkatini artırır. Bu durum zaten akademik başarıyı da beraberinde getirir. Öğrencilerin öğrenmekte zorlandığı soyut konuları somutlaştırma konusunda da faydası oluyor. Eğlenirken aynı zamanda öğreniyorlar.*

4.Sınıf Öğretmenlerinin Eğitici Çizgi Romanların İlkokul Öğrencilerinde Yaratabileceği Olumsuz Etkiler ile İlgili Görüşlerine Yönelik Bulgular

Sınıf öğretmenlerinin ilkökul düzeyinde hazırlanan eğitici çizgi romanların öğrencilerde neden olabileceği olumsuz etkilere yönelik görüşlerini içeren bulgular Model 5’te sunulmuştur.

Model 5. Eğitici Çizgi Romanların Öğrencilerde Yaratabileceği Olumsuz Etkiler

Sınıf öğretmenlerine eğitici çizgi romanların ilkökul öğrencileri üzerinde olumsuz bir etki yaratıp yaratamayacağına dair görüşleri sorulmuştur. Bu soruya yönelik olarak 14 sınıf öğretmeni öğrencilerin eğitici çizgi romanlardaki görsellere fazla odaklanma yaşayabileceğini belirtirken 12 sınıf öğretmeni çocukların konuyu kavrama problemi yaşayabileceğini belirtmiştir. 11 sınıf öğretmeni ise öğrencilerde kavram yanılgısı yaratabileceğini düşünmektedir.

Öğretmenlerden gelen diğer yanıtlar; bilgileri karıştırma (10), karakterlerin sahip olduğu doğaüstü güçlere özenme (9), bilgiyi hazırlanan çizgi romandan hazır olarak elde etme (7), öğrencinin var olan şemalarında dengesizlik oluşması (8), dil ve üslupta bozulma (7), olayların oluş sırasını karıştırma (4) ve karakterlerin yanlış davranışlarının benimsenmesi (5) şeklindedir. Bu konuya yönelik bazı öğretmen görüşleri aşağıda sunulmuştur.

SÖ2: Öğrencilerin çizgi romanlardaki görsellere çok fazla yoğunlaşması nedeni ile konuyu anlamasına engel olabilir. Bu noktada hedefe ulaşma konusu sıkıntıya düşer. Bunun için eğitici çizgi romanların çok iyi temellendirilmesi gerekir.

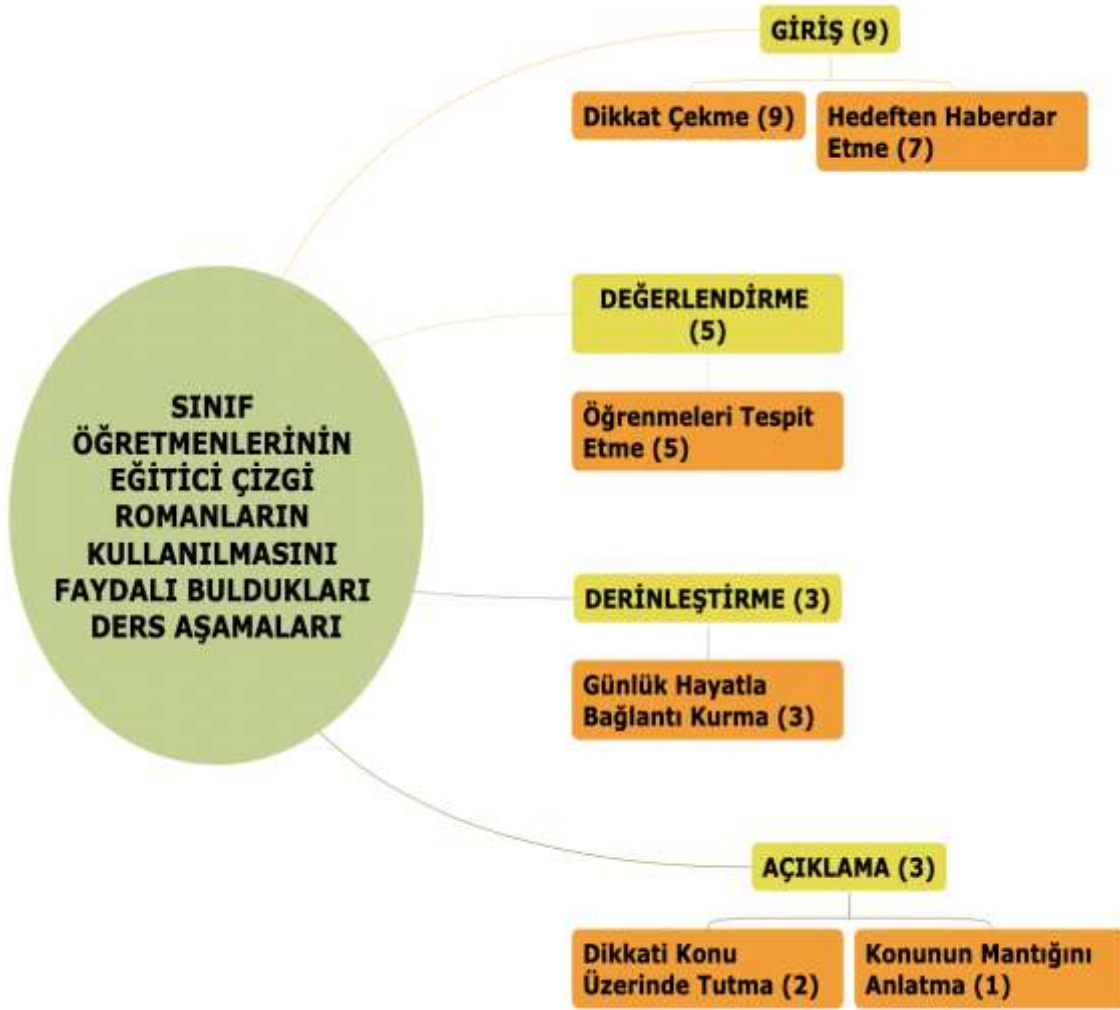
SÖ9: Kısa anlatımlar konunun derinliği sağlamayabilir. Çizgi romanlarda kullanılan dil-üslup günlük hayatta olumsuz yansıyabilir. Aynı şekilde olumsuz bazı davranışlar öğrenciye doğru ve cazip gelebilir. Bu davranışları günlük hayatta kullanabilir.

SÖ10: Eğitici çizgi romanlarda iyi karakterler olduğu gibi kötü karakterler de olacaktır. Öğrenci onun davranışlarını benimseyebilir. Örnek alabilir. Bu da süreçte istemediğimiz bir sonuç olacaktır.

S18: Doğüstü güçlere sahip kahramanlara özenabilir, onlar gibi davranabilir ya da kendini yetersiz hissedebilir.

5.Sınıf Öğretmenlerinin Eğitici Çizgi Romanların Kullanılmasını Faydalı Buldukları Ders Aşamaları ile İlgili Görüşlerine Yönelik Bulgular

Sınıf öğretmenlerinin eğitici çizgi romanların dersin hangi aşamasında kullanılmasını daha faydalı gördüklerine yönelik görüşleri Model 6'da sunulmuştur.

Model 6. Eğitici çizgi romanların kullanılmasının faydalı görüldüğü ders aşamaları

Sınıf öğretmenlerine eğitici çizgi romanları derslerin hangi aşamasında kullanmayı daha faydalı bulduklarına yönelik olarak sorulan soruya 9 sınıf öğretmeni giriş kısmı olarak yanıt vermiştir. Öğrencilerin derse olan dikkatini çekmek (9) ve ilgili kazanımdan ve hedeften haberdar etmek (7) amacıyla eğitici çizgi romanların faydalı olabileceğini belirtmişlerdir. Bazı öğretmen görüşleri aşağıda sunulmuştur.

SÖ16: Eğitici çizgi romanların dersin giriş aşamasında kullanılmasını öğrencilerin derse yönelik dikkatini çekmek konusunda faydalı olacağını düşünüyorum. Öğrencinin derse yönelik ilgi ve merakını artırıyor.

SÖ9: Giriş aşamasında konudan, kazanımdan haberdar etmek için faydalı. Konuyu daha ilgi çekici hale ve öğrenci seviyesinde anlaşılır kılmak için kullanıyorum ve yararlı buluyorum.

Sınıf öğretmenlerinden 5 tanesi eğitici çizgi romanları değerlendirme aşamasında kullanmanın daha faydalı olacağını düşündüklerini ifade etmişlerdir. Eğitici çizgi romanlar ile bir değerlendirme çalışması hazırlayarak öğrencilerin öğrendiklerini tespit edebileceklerini belirtmişlerdir. Bazı öğretmen görüşleri aşağıda sunulmuştur.

SÖ6: Eğitici çizgi romanlarda diyaloglar arası boşluklar bırakılarak öğrencilerden tamamlamaları istenebilir. Bu şekilde dersin sonunda öğrenci konuyu öğrenmiş mi anlayabilirim. Aynı zamanda öğrenci de kendini test edebilmiş olur, sürece de aktif katılım sağlar.

SÖ17: Değerlendirme aşamasında daha faydalı olacağını düşünüyorum. Kimin neyi ne kadar anlamış olduğunu eğitici çizgi roman üzerinden öğrenciyi konuşturarak anlayabilirim.

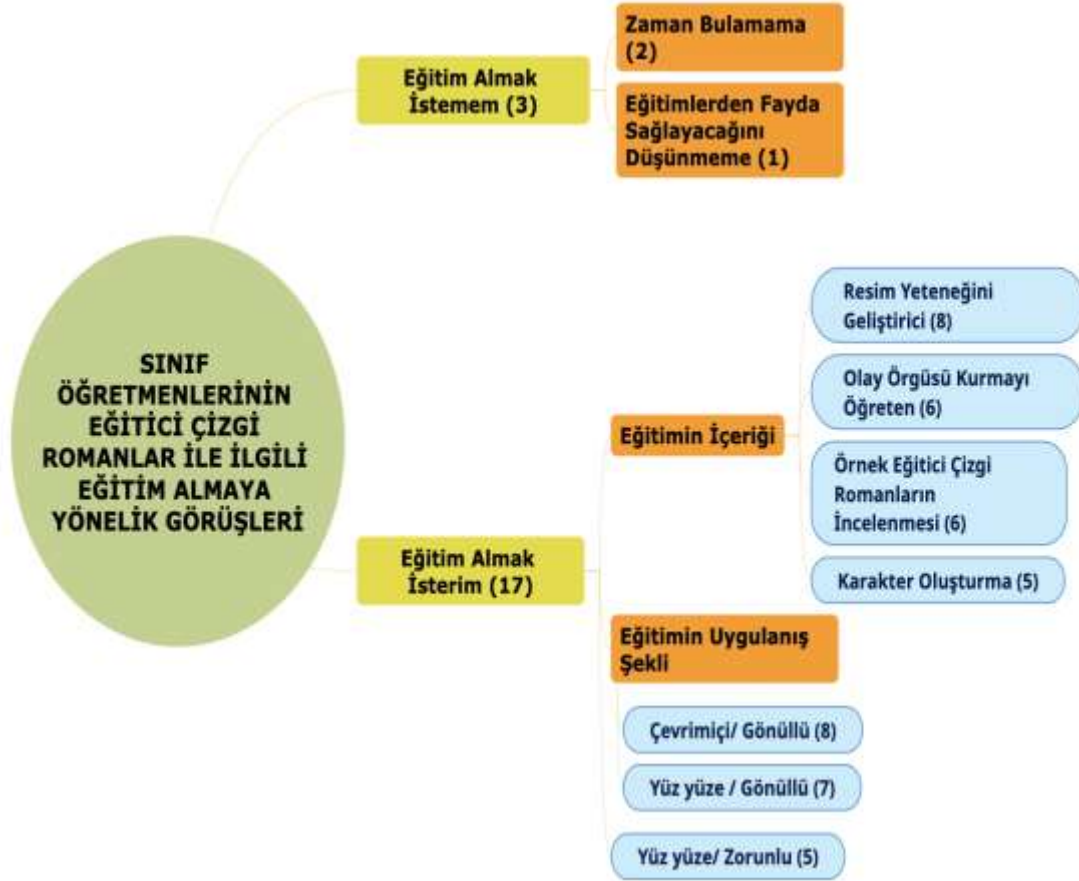
Öğretmenlerden 3 tanesi açıklama kısmında, öğrencilerin dikkatini konu üzerinde tutma (2) ve konunun mantığını kavratma (1) kısmında eğitici çizgi romanların daha faydalı olacağını düşündüğünü belirtirken yine 3 öğretmen eğitici çizgi romanların dersin derinleştirme aşamasında günlük hayat ile bağlantı kurma konusunda faydalı olacağını düşündüklerini belirtmişlerdir. Bazı öğretmen görüşleri aşağıda sunulmuştur.

SÖ10: Dersin açıklama kısmında öğrenciye yararı olur. Anlatılmak istenen konunun temel mantığını eğitici çizgi romanlar yardımı ile öğrenciye verebiliriz.

SÖ20: Eğitici çizgi romanlarda öğrencilerin kendileri ile yakın hissedeceği karakterler kullandığımızda öğrencinin onun üzerinden konuyu gerçek hayat ile ilişkilendirmesi mümkün bu yüzden dersin derinleştirme aşamasında kullanılması öğrenciye yarar sağlar.

6.Sınıf Öğretmenlerinin Eğitici Çizgi Romanlar ile İlgili Eğitim Almaya Karşı Görüşlerine Yönelik Bulgular

Sınıf öğretmenlerine eğitici çizgi romanlar ile ilgili eğitim almaya nasıl baktıkları ve bu eğitimin içeriğinin nasıl olması gerektiğini düşündükleri ile ilgili soru yöneltilmiştir. Buna yönelik bulgular Model 7’de gösterilmiştir.

Model 7. Eğitici Çizgi Roman ile İlgili Eğitim Almaya Yönelik Görüşler

Sınıf öğretmenlerine eğitici çizgi romanlara yönelik eğitim almak isteyip istemediklerine dair yöneltilen soruya 20 sınıf öğretmeninden 3 tanesi eğitim almak istemediğini belirtmiştir. Buna yönelik olarak SÖ5 ve SÖ14'ün ifadeleri şu şekildedir:

SÖ5: *Almak istemem çünkü ayırabilecek bir zamanım yok. Pandemi döneminde çevrimiçi çalışmaktan çok yoruldum. Yüz yüze bir eğitim için de zaman yaratacak enerjide hissetmiyorum.*

SÖ14: *Eğitim almak istemem. Çünkü daha önce aldığım mesleki eğitimlerin benim için çok verimli geçtiğini düşünmüyorum.*

Sınıf öğretmenlerinden 17 tanesi eğitim almak istediğini belirtirken 3 sınıf öğretmeni eğitim almayı istemeyeceğini belirtmiştir. Eğitim almayı isteyen sınıf öğretmenlere eğitimin içeriği ve uygulanış şeklinin nasıl olmasını tercih edeceklerine dair soru yöneltilmiştir. Sınıf öğretmenlerinden 8 tanesi eğitimin içeriğinde resim yeteneğini geliştirici dersler, 6 tanesi olay örgüsü kurmayı öğreten dersler 6 tanesi eğitici çizgi roman örneklerinin incelendiği dersler ve 5 tanesi karakter oluşturmanın öğretildiği dersler bulunmasını isteyeceklerini belirtmişlerdir.

Eğitimin uygulanış şekline yönelik tercihleri sorulduğunda ise 8 sınıf öğretmeni eğitimin çevrimiçi ve gönüllülük esasına dayalı 7 sınıf öğretmeni eğitimin yüz yüze ve gönüllülük esasına dayalı ve 5 sınıf öğretmeni eğitimin yüz yüze ve zorunlu olmasının uygun olacağını belirtmişlerdir. Buna yönelik öğretmen görüşleri aşağıda sunulmuştur.

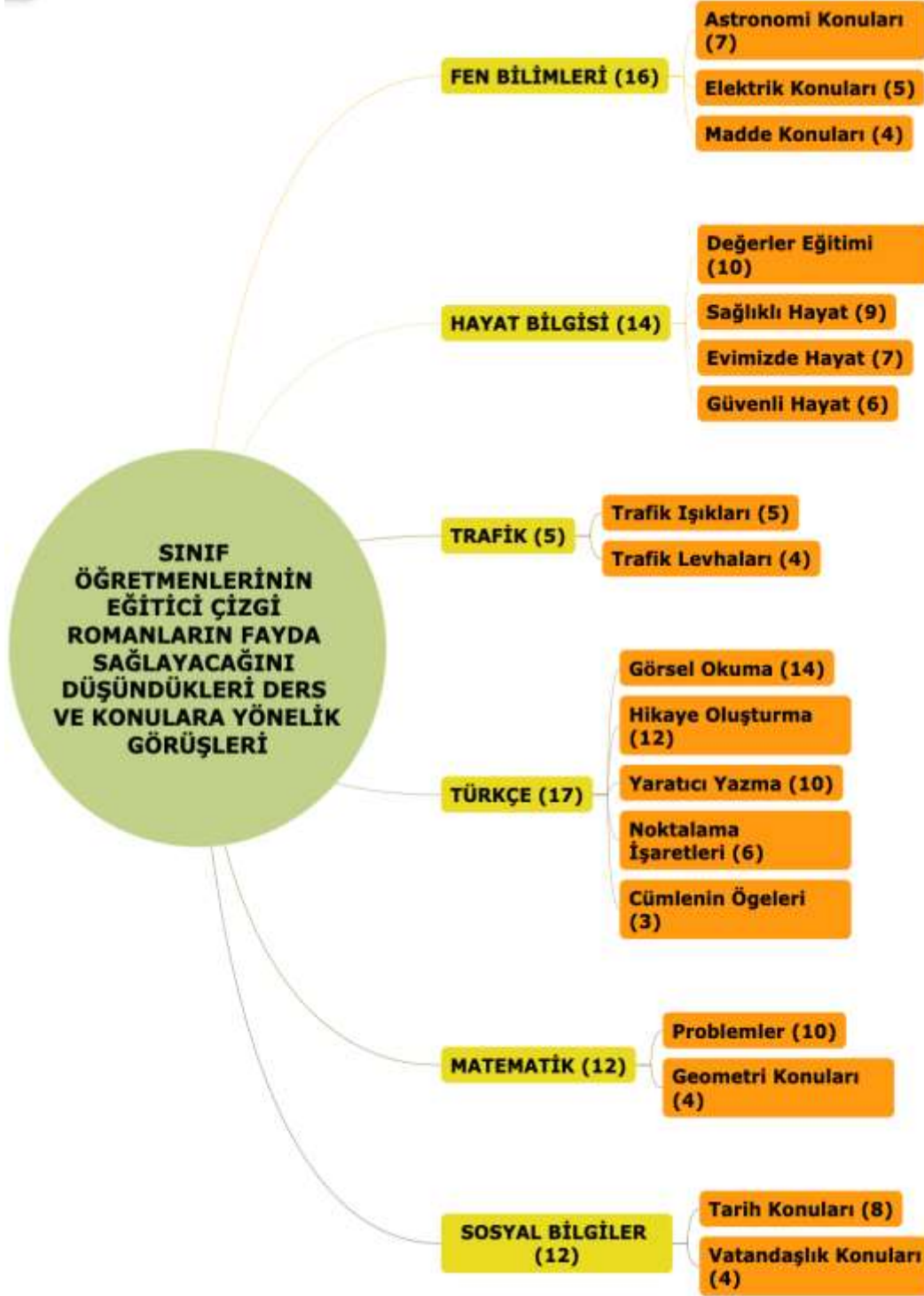
SÖ3: *Evet isterim. Kendimi geliştirecek her türlü mesleki faaliyette bulunmayı tercih ederim. Bu eğitimde eğitici çizgi romanda mantıklı olay örgüsünü nasıl kurarım buna yönelik bir içerik olabilir. Uygulanış şekli olarak ise zorunlu ve yüz yüze eğitim isterim. Diğer türlü devamlılık sağlamakta sıkıntı yaşayabilirim.*

SÖ9: *Tabii ki isterim. Daha çok resim yeteneğimin gelişmesi için içeriklere olmalı. Çizim yeteneğimi geliştirici içerikler olabilir. Hayal gücünü sınırlandırmamak şartıyla daha önce yapılan çizgi roman örnekleri olmalı. Daha özgün, farklı karakter ve olaylar nasıl oluşturabileceğim yönünde içerikler olmalı. Öğretmenler çizgi roman oluşturmalı diye düşünüyorum. Hazır çizgi romanlar sınıfımızdaki tüm öğrencilere hitap etmeyebilir. Çevrimiçi ve gönüllü bir eğitim olabilir.*

SÖ11: *Almak isterim. Çevrimiçi bir eğitim olması çok daha iyi olur. Bu eğitimde daha önceden hazırlanmış olan eğitici çizgi roman örnekleri inceleyebiliriz. Eğitimin uygulanış şeklinin ise gönüllü olması gerektiğini düşünüyorum. Çünkü zorunluluk esası ile yapılan uygulamaların faydalı olacağını düşünmüyorum. Amacımız bir eğitim vermek iste elde edilecek en başarılı sonuçların gönüllülük esası ile katılım sağlanan eğitimlerden alınacağını düşünüyorum.*

7. Sınıf Öğretmenlerinin Eğitici Çizgi Roman Kullanımının Faydalı Olacağını Düşündükleri Dersler ve Konular

Sınıf öğretmenlerine eğitici çizgi roman hazırlayıp kullanmayı hangi ders konularında tercih edilmesinin daha faydalı olacağına yönelik görüşleri sorulmuştur. Buna yönelik bulgular Model 8'de sunulmuştur.

Model 8. Eğitici çizgi roman kullanımının fayda sağlayacağı ders ve konular

Araştırmaya katılan sınıf öğretmenlerinden 17 tanesi eğitici çizgi romanların Türkçe dersine fayda sağlayabileceğini düşünmektedir. Öğretmenlerden eğitici çizgi romanların Türkçe dersinde kullanılabileceği konulara ilişkin ise görsel okuma (14), hikâye oluşturma (12), yaratıcı yazma (10), noktalama işaretleri (6) ve cümlelerin öğeleri (3) konuları cevapları gelmiştir. Buna yönelik öğretmen görüşleri aşağıdaki gibidir.

SÖ11: Türkçe dersinde yararlı oluyor. Görsel okuma derslerinde kullanılabilir.

SÖ12: Cümlelerin öğeleri ve noktalama işaretleri gibi karıştırılan Türkçe konularında fayda sağlayabilir.

SÖ17: Öğrencilerin yaratıcı yazma becerilerini desteklemek için derslerde yer verilebilir. Çizgi romanlardaki konuşma balonlarında boşluk bırakıp öğrencilerin tamamlamasını isteyebiliriz. Böylece öğrencileri zihinsel olarak da derste aktif tutmuş oluruz.

Öğretmenlerden 16 tanesi Fen Bilimleri dersinde kullanılmasının faydalı olabileceği görüşündedir. Sınıf öğretmenlerinden eğitici çizgi romanların Fen Bilimleri dersinde kullanılabileceği konulara ilişkin olarak ise astronomi konuları (7), elektrik konuları (5), madde konuları (4) gibi öğrenilmesi öğrenciler için daha karmaşık olan konulardan yana cevaplar gelmiştir. Buna yönelik öğretmen görüşleri aşağıdaki gibidir.

SÖ1: Fen kavramlarının öğretiminde bazen zorlanabiliyoruz. Özellikle astronomi konularının öğretiminde eğitici çizgi romanların faydalı olabileceğini düşünüyorum. Soyut bir konu ve öğrencilerimiz somut işlemler dönemindedir. Soyut konuların öğretiminde etkili olur diye düşünüyorum.

SÖ14: Fen Bilimleri dersinde elektrik konularında kullanılabilir. Öğrencilerin konuyu kavramasına yardımcı olur. Elektrik devresinin çalışma düzenini anlatan bir eğitici çizgi roman serisi hazırlanabilir.

SÖ18: Madde konusunu öğretirken Fen Bilimlerinde kullanılabilir. Madde konusu ve maddenin değişimi zor bir konu. Öğrencilerin anlaması konusunda yararlı olur diye düşünüyorum.

Araştırmaya katılan sınıf öğretmenlerinden 14 tanesi eğitici çizgi romanları Hayat Bilgisi dersinde kullanmanın faydalı olabileceği görüşündedir. Öğretmenler değerler eğitimi konularının (10), Sağlıklı Hayat (9), Evimizde Hayat (7), Güvenli Hayat (6) konularının eğitici çizgi roman serisi hazırlamak için uygun konular olduğu görüşündedir. Buna yönelik öğretmen görüşleri aşağıda sunulmuştur.

SÖ3: Hayat Bilgisi öğrencilerin davranışlarına yönelik eğitim verme konusunda çok önemli bir ders. Öğrencilere bu kapsamda kazandırılması gereken belli kök değerler var. Bu değerlerin öğretiminde eğitici çizgi romanlar kullanabiliriz.

SÖ7: Öğrencilere kişisel bakımlarını yapma konusunda biraz fazla tekrar yapmak zorunda kalabiliyoruz. Sağlıklı Hayat ünitesindeki kişisel bakımını düzenli yapma ile ilgili olan kazanımlarda eğitici çizgi roman serisi hazırlamanın bu alışkanlığın kazanılmasına yardımcı olabileceğini düşünüyorum.

SÖ11: Hayat Bilgisi dersinde öğrencilerin güvenlik kurallarını öğrenmesi konusunda yararlı olur. Öğrencilerimiz henüz küçükler ve güvenli hayat kurallarını okulda öğreniyorlar. Onlara kendilerini yapabilecekleri ölçüde nasıl korumaları gerektiğini eğitici çizgi roman serileri ile anlatabiliriz.

SÖ17: Aile hayatı ve aile bireylerinin hayatlarındaki yerini anlatırken eğitici çizgi roman kullanabiliriz. Çocukların hayatının içinden öğeleri eğlenceli bir şekilde verilebilir.

Sınıf öğretmenlerinden 12 tanesini eğitici çizgi romanları Matematik dersinde kullanmanın faydalı olacağını düşündüğünü belirtmiştir. Problemler (10) ve geometri (4) konularının öğretiminde eğitici çizgi roman kullanılabileceğini ifade eden öğretmenlerden bazılarının konuya yönelik görüşleri aşağıda sunulmuştur.

SÖ4: Matematikte problem kurarken kullanılabilir. Öğrenciler kurulan problemleri anlamadığında, karıştırdığında ya da kendileri problem kurmakta zorlandığında bazen bu konunun işlenmesi zamana yayılabiliyor. Eğitici çizgi romanlar ile problem kurmanın mantığını öğrencilerin dikkatini konuya çekerek öğretebiliriz.

SÖ9: Matematik dersinde problem oluşturma ve çözüme faydalı buluyorum. Problemler daha anlaşılır hale geliyor. Geometrik cisimler konusu da çizgi roman şeklide yazmak anlaşılır ve somut oluyor.

Sınıf öğretmenlerinden 12 tanesi eğitici çizgi romanları Sosyal Bilgiler dersinde kullanmanın faydalı olacağını düşündüğünü belirtmiştir. Öğretmenle Sosyal Bilgiler dersindeki tarihi konular (8) ve vatandaşlık konularında (4) eğitici çizgi roman kullanımının fayda sağlayacağı görüşündedir. Buna yönelik öğretmen görüşleri aşağıdaki gibidir.

SÖ1: Özellikle 4. sınıfta tarihi konular çok yoğun. Öğrencilere Atatürk ve milli mücadele ile ilgili birçok konu anlatıyoruz. Bunlar ister istemez birbirine karışabiliyor. Öğrenciler bu konuları sıkıcı da bulabiliyor. Eğitici çizgi roman kullanarak öğrencilerin bu konulardan daha fazla keyif alarak ve zihinlerinde daha iyi oturarak öğrenmelerine yardımcı olabiliriz.

SÖ14: Etkin vatandaşlık ile ilgili bilgilerin verilmesinde Sosyal Bilgiler dersinde kullanılabilir. Öğrenciler hak, özgürlük, demokrasi gibi soyut kavramları eğitici çizgi romanlar sayesinde daha kolay öğrenebilirler.

Sınıf öğretmenlerinden 5 tanesi eğitici çizgi romanları Trafik dersinde kullanmanın faydalı olacağını düşündüğünü belirtmiştir. Öğretmenler Trafik dersinde bulunan trafik ışıkları (5) ve trafik levhaları (4) konularının öğretiminde eğitici çizgi roman kullanılabileceğini belirtmiştir. Buna yönelik öğretmen görüşleri aşağıdaki gibidir.

SÖ9: Trafik eğitimi için kullanılabilir. Trafik ışıkları ve trafik levhalarının öğretiminde ışıkları ve levhaları karakterize edebiliriz. Daha somut ve kalıcı olur. Öğrenciler, çizgi romanları animasyon çizgi filme göre öğrenci daha uzun süre incelediği resmi ve konuşma balonlarını daha fazla benimsiyor. Kuralları uyguluyor.

8.Sınıf Öğretmenlerinin Eğitici Çizgi Romanda Oluşturacağı Karakter ile İlgili Görüşlerine Yönelik Bulgular

Sınıf öğretmenlerine eğitici çizgi roman serisi hazırladıkları takdirde oluşturacakları karaktere yönelik sorular sorulmuştur. Buna yönelik bulgular Model 9'da gösterilmiştir.

Model 9. Eğitici çizgi romanda oluşturulacak karakterler

Sınıf öğretmenlerine eğitici çizgi roman serisi oluştururken hangi karakterlere yer vermeyi tercih edecekleri sorulmuştur. Öğretmenlerden 16 tanesi bir çocuk karaktere öğrencilerin kendini daha yakın hissedeceğini düşünerek çocuk karakter yaratacağını ifade etmiştir. 15 öğretmen ise anlatılan konulardaki nesnelere kahraman olarak kullanacaklarını belirtmişlerdir. 12 öğretmen eğitici çizgi romanlarda hayvan karakter kullanacağını belirtmiştir. 9 öğretmen tarihte yer alan karakterleri tarihi konuların öğretiminde kullanabileceğini söylerken öğretmenlerden gelen diğer yanıtlar süper kahraman (7) ve bitki (6) olmuştur. Buna yönelik bazı öğretmen görüşleri aşağıda sunulmuştur.

SÖ1: Süperkahramanların öğrenciler üzerinde daha dikkat çekici ve etkili olacağını düşünüyorum. Bu nedenle süperkahraman temalı bir eğitici çizgi roman hazırlayabilirdim.

SÖ8: Çocuklar kendilerini çocuk kahramanlar ile daha kolay özdeşleştiriyor. Özellikle değerler eğitimi gibi öğrencilere belli değer ve davranışları kazandırmak istediğimiz konuları bir çocuk karakter üzerine hazırlanmış eğitici çizgi romanlar sayesinde kazandırabiliriz.

SÖ9: Ben daha çok çöp adam, hayvanlar, bitkilere yer vermenin daha iyi olacağını düşünüyorum. Öğrencilerin özenmelerini önlemek ve onlardan aldıkları bilgileri anısal

belleklerinde daha kalıcı, uzun saklamalarına neden olacağına inanıyorum. Bunun dışında kahramanların konularda yer alan öğeler olarak kullanılabilir. Metinlerde olayın kahramanı, matematik problemindeki kişinin nesnenin kendisi, silindir, kare gibi cisimlerin kendilerini kullanabiliriz.

SÖ16: *Tarihi konuların öğretiminde tarihi kahramanları kullanmak çok faydalı olurdu. Örneğin Kurtuluş Savaşı'nı Atatürk ve silah arkadaşlarının yer aldığı bir çizgi roman serisi ile anlatabiliriz.*

SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER

Bu bölümde araştırmadan elde edilen sonuçlara, bu sonuçların konu ile ilgili yapılan diğer araştırmalarla karşılaştırılarak tartışılmasına ve önerilere yer verilmiştir

Elde edilen bulgulara göre çalışmaya katılan 20 sınıf öğretmenin 13 tanesi eğitici çizgi romanları kullanırken 7 sınıf öğretmeni eğitim öğretim süreçlerinde eğitici çizgi romanları kullanmadığını belirtmiştir. Eğitici çizgi roman kullanan 13 sınıf öğretmeni, eğitici çizgi romanları kullanma nedenlerini dersi farklılaştırması, dersi eğlenceli hale getirmesi, öğrencilerin derse aktif katılımını sağlaması ve öğrencilerin derse yönelik ilgisini artırması olarak ifade etmiştir. Sınıf öğretmenlerinin bu görüşlerini destekleyecek şekilde; Akcanca (2020) da çalışmasında eğitici çizgi romanların eğitim öğretimi eğlenceli hale getirdiğini belirtmiştir. Cheesman (2006) eğitici çizgi romanların öğrencilerin derse yönelik ilgisini çekmek konusunda faydalı bir materyal olduğunu belirtmiştir. Williams (2008) eğitici çizgi romanların sınıf içi etkileşimi arttırdığı ve öğrencilerin eğitim öğretim sürecine aktif olarak katılım sağlamalarına yardımcı oldukları sonucuna ulaşmıştır. Bu bağlamda eğitici çizgi romanların klasik eğitim anlayışı yerine yenilikçi bir öğretim tarzı benimseyen öğretmenler için eğitim öğretim sürecini zenginleştirdiği ve öğrenci merkezli bir eğitim açısından uygun bir materyal olarak görüldüğü yorumu yapılabilir.

Eğitici çizgi romanları eğitim öğretim süreçlerinde kullanmadığını belirten 7 öğretmen ise bunun nedenlerini eğitici çizgi romanı derste kullanma konusunda kendisini yeterli hissetmemesi, okul idaresinin eğitici çizgi romanın materyal olarak kullanımını problem etmesi, eğitici çizgi roman ile ders işlerken sınıf kontrolünü sağlayamama kaygısı ve bilgisayar kullanmada yetersiz hissetme olarak açıklamışlardır. Bu durumda sınıf öğretmenlerinin ilkökul düzeyindeki kazanımlara yönelik eğitici çizgi roman hazırlama ve kullanmada bilgi eksikliklerinin olduğu ve bu konuda düzenlenecek bir eğitimin sınıf öğretmenleri adına faydalı olacağı yorumu yapılabilir. Okul idarecilerinin eğitici çizgi romanı derste oyun oynatmak olarak yorumladığı gelen öğretmen ifadeleri arasındadır. Bu noktada okul idarecilerinin de yenilikçi öğretim materyalleri hakkında bilgilendirilmesinin fayda sağlayabileceği çıkarımı yapılabilir.

Sınıf öğretmenlerine ilkökul düzeyinde hazırlanan eğitici çizgi romanlarda bulunması gereken temel kriterlere yönelik görüşleri sorulmuştur. Öğretmenler eğitici çizgi romanların dikkat çekici, öğrenci seviyesine ve ilgili kazanıma uygun olarak hazırlanması gerektiği görüşündedir. Bir materyal hazırlanırken dikkat edilmesi gereken en önemli noktalardan biri hazırlanan materyalin hitap ettiği öğrenci kitlesinin hazırbulunuşluk düzeyine uygun olması, onların ilgi ve ihtiyaçlarına cevap verebilmesi ve hedeflenen kazanımın anlamlı ve kalıcı bir şekilde öğretimine yardımcı olabilmesidir (McLoughlin, 1989). Öğretmenler ilkökul düzeyinde hazırlanan eğitici çizgi romanların akıcı ve sade bir dille hazırlanması, öğrenciler açısından

merak uyandıran bir içeriğe sahip olması ve bu içeriğin mantıklı bir olay örgüsü ile desteklenmesi gerektiğini belirtmiştir. Olay örgüsü ve bu olay örgüsünün zaman mekân ve kişi unsurları ile bağlantılı olarak mantıklı bir biçimde, açık ve anlaşılır bir dil ile sunulması çizgi romanların niteliği açısından oldukça önemli bir unsurdur (Arroio, 2011; Zimmerman, 2018). Öğretmenlerin görüşlerini destekleyecek şekilde Megawati & Anugerahwati (2012) çalışmalarında çizgi romanların olay örgüsü ve dil anlatım becerilerinin öğretiminde kullanılabileceği önerisinde bulunmaktadır.

Çizgi romanların en önemli unsurlarından biri yazı-görsel dengesidir (Cantek, 2014). İlkokul düzeyinde hazırlanan eğitici çizgi romanlarda bulunması gereken temel kriterlerden birinin yazı-görsel dengesi olduğu da öğretmenlerden gelen görüşler arasındadır. Yazı puntosu da İlkokul düzeyinde öğrenciler için hazırlanan eğitim materyallerinde dikkat edilmesi gereken bir durumdur. İlkokul öğrencileri için hazırlanan eğitici çizgi romanlarda yazı puntosunun öğrenciler için okunabilecek boyutta olması gerektiği gelen öğretmen görüşleri arasındadır. Yıldırım'ın (2016) çalışmasında da eğitici çizgi romanlar ile ilgili görüşleri alınan sınıf öğretmeni adayları inceledikleri eğitici çizgi romanlarda yazı puntosunun küçük olmasını negatif bir durum olarak yorumlamaktadır.

Sınıf öğretmenlerine eğitici çizgi romanların ilkökul öğrencilerine sağlayabileceği faydalar ile ilgili görüşleri sorulmuştur. Öğretmenler eğitici çizgi roman kullanımının akademik başarı, derse yönelik ilgi, merak ve motivasyonu arttıracığı görüşündedir. Eğitici çizgi romanın akademik başarıyı artırdığı sonucunu elde eden çalışmalar alan yazında mevcuttur (Hosler & Boomer, 2011; İlhan, 2016; İlhan & Oruç, 2016; Özdemir 2010; Topkaya, 2014; Topkaya & Şimşek, 2016; Ünal, 2018). Ishikura (2013), Popa & Trabuzan (2015) ve Şentürk (2020) çalışmalarında eğitici çizgi romanların öğrencilerin derse yönelik motivasyonuna olumlu etkide bulunduğunu saptamışlardır. Eğitici çizgi romanların öğrencilerin derse olan ilgilerini arttırdığı sonucuna ulaşan bazı çalışmalar da yine alan yazında mevcuttur (Haugard, 1973, Spiegel, 2013). Lin vd. (2015) ve Topkaya ve Yılar (2015), eğitici çizgi romanların öğrencilerin derse yönelik merakını artırdığını tespit eden çalışmalar gerçekleştirmişlerdir. Hutcihson (1949) eğitici çizgi roman kullanan öğretmenler ile gerçekleştirdiği çalışmasında eğitici çizgi romanların akademik başarısı düşük ve öğrenme hızı yavaş öğrenciler üzerinde olumlu bir etki yarattığı ve eğitici çizgi romanların öğrencilerin derse yönelik ilgi ve motivasyon durumlarını arttırdığı sonucuna ulaşmıştır.

Öğretmenler eğitici çizgi romanların görsel zekayı, hayal gücünü ve yaratıcılığı geliştireceği görüşündedirler. Akcanca (2020) çalışmasında öğretmenlerin görüşünü destekleyecek şekilde eğitici çizgi romanların görsel zekayı, yaratıcılık ve hayal gücünü geliştirdiğini belirtmiştir. Öğretmenler eğitici çizgi romanları soyut konuları somutlaştırma amacıyla kullanmayı faydalı bulmaktadır. Yıldırım'ın (2016) çalışmasında sınıf öğretmeni adayları eğitici çizgi romanların soyut konuların öğretiminde kullanılabileceğini belirtmiştir. Kurt (2019)'un çalışmasında da yine öğretmen adayları eğitici çizgi romanların bilgileri somutlaştırdığını ifade etmiştir. Akcanca (2020) çalışmasında eğitici çizgi romanların soyut ve zor kavramların öğretiminde kullanılabileceğini belirtmiştir. Sınıf öğretmenleri eğitici çizgi romanların öğrenciler açısından rutinden kurtarıcı, farklı ve eğlenceli bir eğitim sağlayacağını ifade etmiştir. McVicker (2007), çalışmasında eğitici çizgi romanların öğretimi farklılaştırdığını belirtmiştir. Olson (2008) çalışmasında eğitici çizgi romanların eğlenceli bir eğitim sağladığını ifade etmiştir. Sınıf öğretmenleri eğitici çizgi romanların öğrencilere okuma alışkanlığı kazandırdığı görüşündedir. Cary (2004) de çalışmasında eğitici çizgi romanların öğrencilere okuma alışkanlığı kazandırdığını belirtmiştir. Bununla birlikte öğretmenler eğitici çizgi romanların zihinsel olarak

aktif olma, şemalarını arttırma, tahmin etme becerisini geliştirme, kavram yanlışlarını tespit etme ve giderme gibi birçok konuda faydalı olacağı görüşündelerdir. İlkokul eğitiminin öğrencilerin temeli olduğu göz önünde bulundurulursa eğitici çizgi roman kullanımının ilkokul öğrencilerinin eğitim hayatı açısından çok yönlü faydaları olacağı söylenebilir.

Sınıf öğretmenlerine eğitici çizgi romanların öğrenciler üzerinde yaratabileceği olumsuz etkilere yönelik görüşleri sorulmuştur. Öğretmenler, öğrencilerin çizgi romanlarda bulunan görsellere fazla odaklanarak konunun mantığını kaçırabileceği görüşündedirler. Şentürk (2020)'nin çalışmasında öğrencilerle yaptığı görüşmelerde öğrencilerin görsellere fazla odaklanma problemi yaşadıklarını belirterek eğitici çizgi romanın yarattığı olumsuzluğu dile getirmiştir. Öğretmenler, öğrencilerin eğitici çizgi romanlardaki doğaüstü özelliklere veya yanlış davranışlara sahip karakterlerin örnek alınmasının öğrenciler üzerinde olumsuz etki yaratabileceğini ifade etmişlerdir. Mutlu (2019) da çalışmasında eğitici çizgi romanların olumsuz örnek yaratabileceğini belirtmiştir. Bu durumun önüne geçmek için eğitici çizgi romanların iyi temellendirilmiş bir biçimde hazırlanması ve uygulanması gerektiği yorumu yapılabilir.

Sınıf öğretmenlerine eğitici çizgi romanları kullanmayı faydalı buldukları ders aşamalarına yönelik görüşleri sorulmuştur. Öğretmenler; derse yönelik dikkat çekme ve öğrencileri hedeften haberdar etme, açıklama, derinleştirme aşamasında bilgileri günlük hayat ile bağdaştırma ve değerlendirme olmak üzere birçok ders aşamasında eğitici çizgi romanların faydalı olabileceği görüşündedir. Öğretmenler araştırmanın ikinci bulgusunda eğitici çizgi romanın dikkat çekici özelliği olduğu ifade etmişlerdir. Bu görüşlerine paralel olarak öğretmenler, eğitici çizgi romanların bu özelliğinin dersin giriş kısmında öğrencilerin dikkatini derse çekmek için faydalı olacağını belirtmişlerdir. Eğitici çizgi romanların dikkat çekici olduğu sonucuna ulaşan çalışmalar alan yazında mevcuttur (Chessman, 2006; Hutchinson, 1949; Popa & Trabuzan, 2015; Yıldırım, 2016). Öğretmenlerin bu görüşlerini destekleyecek şekilde Song ve diğerleri (2008) çalışmalarında eğitici çizgi romanların öğrenilen bilgilerin günlük hayata aktarılmasında ve derste öğrenilenleri değerlendirme aşamasında faydalı olacağı sonucuna ulaşmışlardır. Bu durumda eğitici çizgi romanların öğretmenler açısından dersin birçok aşamasında kullanıma uygun görüldüğü yorumu yapılabilir.

Sınıf öğretmenlerine eğitici çizgi romanlar ile ilgili eğitim almak isteyip istemedikleri sorulmuştur. Araştırmaya katılan 20 sınıf öğretmeninden 17 tanesi eğitici çizgi roman hazırlamaya yönelik eğitim almak istediğini belirtirken 3 sınıf öğretmeni eğitim almak istemediğini ifade etmiştir. Eğitim almak istemeyen sınıf öğretmenlerine bu durumun nedenleri sorulduğunda zaman bulamama ve eğitimleri faydalı görmeme cevapları alınmıştır. Bu durumun nedeni öğretmenlerin iş yoğunluğu, çalıştığı okulun olumsuz şartları ve daha önce katılmış oldukları eğitimlerin niteliğinden kaynaklanıyor olabilir. Eğitim almak istediklerini belirten 17 öğretmene alacakları eğitimin içeriği ve uygulanış şekli ile ilgili sorular yöneltilmiştir. Öğretmenler eğitici çizgi romanlar ile ilgili alacakları eğitimde resim yeteneklerini geliştiren, eğitici çizgi romanın en önemli öğelerinden olan olay örgüsü ve karakter öğelerini oluşturmayı öğreten ve örnek eğitici çizgi romanları detaylı bir şekilde incelemeye yönelik bir eğitim içeriğinin kendileri için fayda sağlayacağını düşündüklerini belirtmişlerdir. Öğretmenler eksik oldukları bu noktalarda kendilerini geliştirdiklerinde eğitici çizgi romanları hazırlama ve kullanma konusunda kendilerini daha yeterli hissedeceklerini ve eğitici çizgi romanlara eğitim öğretim süreçlerinde daha fazla yer vereceklerini ifade etmişlerdir. Öğretmenlere alacakları eğitimin uygulanış şekli konusundaki görüşleri sorulduğunda ise çevrimiçi gönüllü eğitim, yüz yüze ve zorunlu eğitim, yüz yüze ve gönüllü

eğitim gibi farklı yanıtlar elde edilmiştir. Bu durumda sınıf öğretmenlerine yönelik olarak eğitici çizgi romanlar ile ilgili içeriği iyi tasarlanmış yüz yüze veya çevrimiçi eğitimler düzenlenmesinin ilkökul düzeyinde eğitici çizgi roman kullanımını arttıracığı yorumu yapılabilir.

Sınıf öğretmenlerine eğitici çizgi roman hazırlayıp kullanmayı hangi ders konularında tercih edilmesinin daha faydalı olacağına yönelik görüşleri sorulmuştur. Sınıf öğretmenleri eğitici çizgi roman kullanımını Türkçe, Matematik, Fen Bilimleri, Sosyal Bilgiler, Hayat Bilgisi ve Trafik gibi birçok derste hazırlayıp kullanmanın faydalı ve uygun olacağını düşünmektedir. Eğitici çizgi romanlarla yapılmış bazı çalışmaların sonuçları öğretmenlerin görüşlerini destekleyecek niteliktedir. Türkçe dersinde ilkökul düzeyinde verilmek istenen en temel becerilerden biri okuma ve okuduğunu anlama becerisidir. Tilley (2008) eğitici çizgi romanların öğrencilerde okuma becerilerini geliştirdiğini ifade etmektedir. Caruso ve Feritas (2009) eğitici çizgi romanların öğrencilerde matematik öğrenmeye yönelik motivasyon sağladığı sonucuna ulaşmışlardır. Topkaya & Şimşek (2015) eğitici çizgi romanları vatandaşlık konularının öğretiminde kullanmıştır. İlhan (2016), Topkaya ve Şimşek (2019), Ünal (2018), eğitici çizgi romanların Sosyal Bilgiler dersinde kullanımına yönelik çalışmalar gerçekleştirmiştir. Bu bağlamda sınıf öğretmenlerinin eğitici çizgi romanları ilkökul düzeyinde birçok ders ve kazanımda kullanımını uygun ve faydalı bulduğu yorumu yapılabilir.

Sınıf öğretmenlerine eğitici çizgi roman dizisi hazırlasalar nasıl kahramanlara yer vereceklerine yönelik görüşleri sorulmuştur. Sınıf öğretmenleri kahramanın işlenen konuya göre belirlenmesi gerektiğini belirterek çocuk, hayvan, bitki, çöp adam, süper kahraman gibi yanıtların yanı sıra tarihi konuların öğretiminde tarihte yer alan karakterlerin çizgi romanda işlenebileceğini ya da eğitici çizgi romanın bir nesnenin öğretiminde kullanıldığı takdirde olay kahramanının nesnenin kendisi olabileceğini belirtmişlerdir. Eğitici çizgi romanlarda öğrencilerin karakterler üzerinden gerçek hayat ile bağlantı kurması da önemli bir durumdur (Zimmerman, 2018). Öğretmen görüşlerinde ifade edilen çocuk, hayvan ve bitki karakterleri çocuğun dünyasına hitap eden karakterlerdir. Eğitici çizgi romanlar konuları daha açık ve anlaşılır hale getirmektedir (Park vd., 2010). Karakter ögesinin de eğitici çizgi romanda tıpkı diğer unsurlar gibi iyi temellendirilmesi anlamlı bir öğretim için gereklidir.

Bu bağlamda eğitici çizgi romanın hazırlanma ve uygulanma süreci büyük önem taşımaktadır. Bir eğitici çizgi romanı öğrencilerde olumsuz etkiye sebep vermeden faydalı bir biçimde hazırlamak ve kullanabilmek bu konuda bilgi sahibi olmayı ve yaratıcı düşünebilmeyi gerektirmektedir. Doğru kullanıldığında öğretimin niteliğini arttırabilecek olan eğitici çizgi romanların, olumsuz sonuçlara sebebiyet vermemek için öğretmenlerin eğitici çizgi romanları hazırlamak ile ilgili bilgi sahibi olması mühimdir.

Araştırmadan elde edilen sonuçlar doğrultusunda;

- Eğitici çizgi roman hazırlama ve kullanmaya yönelik araştırmalarda bulunmaları, eğitim öğretim faaliyetlerine yönelik eğitici çizgi romanları dahil etmeleri önerilebilir.
- Eğitici çizgi roman hazırlama ve kullanmaya yönelik olarak öğretmenlere çeşitli uygulanış biçimlerinde (yüz yüze/online) hizmet içi eğitimler verilmesi,
- Öğretmenlerin bilgisayar kullanımı, eğitim öğretimlerini çeşitlendirecek çevrimiçi uygulamaları ve bu uygulamalarda materyal tasarlamayı öğrenebilecekleri teknoloji tabanlı çeşitli uygulanış biçimlerinde (yüz yüze/online) eğitimler verilmesi,

- Okul müdürlerine yeni öğretim yaklaşımları ile alakalı bilgilendirmeler içeren seminerler düzenlenmesi,
- Araştırmanın bulgularında sınıf öğretmenlerinin eğitici çizgi roman kullanımını faydalı buldukları ders ve konulara yönelik olarak ders kitaplarında eğitici çizgi roman kullanılması önerilebilir.
- Öğretmenlerin eğitici çizgi romanlara yönelik tutumunu inceleyen ölçekler geliştirilmesi ve daha büyük örneklemeler ile öğretmenlerin eğitici çizgi roman kullanımına yönelik tutumunu inceleyen nicel çalışmalar yürütülmesi,
- Eğitici çizgi romanların ilkökul öğrencilerinin akademik başarılarına yönelik etkisini inceleyen deneysel çalışmalar gerçekleştirilmesi önerilebilir.

Etik Metin

Bu makalede araştırma ve yayım etiği kuralları takip edilmektedir. Makale ile ilgili her türlü ihlalin sorumluluğu yazar/yazarlara aittir.

KAYNAKÇA

- Abbott, J., & Ryan, T. (1999). "Consstructing knowledge, reconstructing schooling" *Educational Leadership*, November, 57(3), 66-69.
- Akcanca, N. (2020). An alternative teaching tool in science education: Educational comics. *International Online Journal of Education and Teaching (IOJET)*, 7(4), 1550-1570.
- Alkan, C. (1982). Eğitim teknolojisi ve öğretmen eğitimi, *Ankara Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 15(1), 377-379.
- Arroio, A. (2011). Comics as a narrative in natural science education. *Western Anatolia Journal of Educational Sciences, Special issue*, 93-98.
- Cantek, L. (2014). *Türkiye 'de çizgi roman*. İletişim.
- Cary, S. (2004). Going graphic: comics at work in the multilingual clasroom. *Heinemann*, 10(1), 1-4.
- Caruso, F., & Freitas, N. D. (2009). Física moderna no ensino médio: o espaço-tempo de Einstein em tirinhas. *Caderno Brasileiro de Ensino de Física*, 26 (2), 355-366.
- Cheesman, K. (2006). Using comics in the science classroom. *Journal of College Science Teaching*, 35 (4), 48-51.
- Creswell, J. W. (2013). Steps in conducting a scholarly mixed methods study. *DBER Speaker series. University of Nebraska Discipline-Based Education Research Group (Online) Retrieved*. 11-14.
- Çökelez, A. (2015). Models and modeling in science education, teachers, prospective teacahers and students: literature review. *Turkish Studies-International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 10(15), 255-272.
- Duru, K., & Gürdal, A. (2002). İlköğretim fen ve teknoloji dersinde kavram haritasıyla ve gruplara kavram haritası çizdirilerek öğretimin öğrenci başarısına etkisi. *V. Ulusal Fen Bilimleri ve Matematik Eğitimi Kongresi, Bildiriler Kitabı*, 1, 310-316.
- Freeman, D. ve Freeman, Y. (2000). *Teaching reading in multilingual classrooms*. Portsmouth, NH: Heinemann.
- Gürdal, A., Bakioğlu A., & Öztuna A. (2005). Fen bilgisi eğitimi lisansüstü tezlerinin incelenmesi, *Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi Dergisi*, 17, 53-58.
- Harlen, W. (1985). *Teaching and learning primary science*. Teachers College.
- Haugaard, K. (1973). Comic books: conduits to culture? *Reading Teacher*, 27, 54-55.
- Hosler, J., & Boomer, K. B. (2011). Are comic books an effective way to engage nonmajors in learning and appreciating science? *CBE-Life Sciences Education*, 10(3), 309-317.

- Hutchinson, K. (1949) An experiment in the use of comics as instructional material. *Journal of Educational Sociology*, 23, 236-245.
- Ishikura, N. (2013). *The impact of Japanese popular culture and motivation on language learning: exploring the use of manga for teaching Japanese culture and reading*, [Unpublished master's thesis]. Purdue University, Indiana, USA.
- İlhan, G. O. (2016). *Sosyal bilgiler öğretiminde çizgi romanların kullanımı*, [Yayımlanmamış doktora tezi]. Afyon Kocatepe Üniversitesi, Afyonkarahisar, Türkiye.
- İlhan, G. O., & Oruç, Ş. (2019). Sosyal bilgiler dersinde çizgi roman kullanımı: Teksas tarihi. *Eğitim ve Bilim*, 44(198), 327-341.
- Kılıçkaya, F., & Krajka, J. (2012). Can the use of web-based comic strip creation tool facilitate efl learners ' grammar and sentence writing? *British Journal of Educational Technology*, 43(6), 161-165.
- Köçer, M., & Koçoğlu, E. (2020). *Eğitim tarihi*. Pegem Akademi.
- Kurt, S. (2019). *Sosyal bilgiler öğretmeni adaylarının sosyal bilgiler dersinde eğitici çizgi roman kullanımına yönelik görüşlerinin incelenmesi*, [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. İstanbul Üniversitesi, İstanbul, Türkiye.
- Olson, J. C. (2008). *The comic strip as a medium for promoting science literacy*, [Unpublished master's thesis]. California State University, California, USA.
- Lawshe, C. H. (1975). A quantitative approach to content validity. *Personnel Psychology*, 28(4), 563-575.
- Lin, S. F., Lin, H., Lee, L. & Yore, D. L. (2015). Are science comics a good medium for science communication? The case for public learning of nanotechnology. *International Journal of Science Education*, 5(3), 276-294.
- McLoughlin, T. O. (1989). Zimbabwe çizgi romanlarını okumak. *Afrika Edebiyatlarında Araştırma*, 20(2), 217-241.
- McVicker, C. (2007). Comic strips as a text structure for learning to read. *The Reading Teacher* 61(1), 85-88.
- Megawati, F., & Anugerahwati, M. (2012). Comic strips: a study on the teaching of writing narrative texts to Indonesian efl students. *TEFLIN Journal*, 23(2), 183-205
- Miles, M. B., & Huberman, A. M. (1994). *Qualitative data analysis: an expanded sourcebook*. (2nd ed). Sage
- Mutlu, Z. (2019). *Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının sosyal bilgiler öğretimi sürecinde eğitici çizgi roman kullanımına ilişkin görüşleri*, [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi, Muğla, Türkiye.
- Onat Kocabıyık, O. (2015). Olgubilim ve gömülü kuram: bazı özellikler açısından karşılaştırma. *Trakya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 6(1), 55-66.
- Özdemir, E. (2010). *The effect of instructional comics on sixth grade students' achievement in heat transfer*, [Yayımlanmamış doktora tezi]. Ortadoğu Teknik Üniversitesi, Ankara, Türkiye.
- Park, J. S., Kim, D. H., & Chung, M. S. (2011). Anatomy comic strips. *Anatomical Sciences Education*, 4(5), 275-179.
- Perkins, D. N. (1999). The many faces of constructivism. *Educational Leadership*, 199, 6-11.
- Phoon, H. Y., Roslan, R., Shahrill, M., & Said, H. (2020). The role of comics in elementary school science education. *Formatif: Jurnal Ilmiah Pendidikan MIPA*, 10(2), 67-76.
- Popa, N. L., & Tarabuzan, E. O. (2015). Using comic strips in teaching and learning French as foreign language: changes in motivational beliefs. *Review of Artistic Education*, 9(10), 273-278.
- Pustz, M. (2012). *Comic cooks and American cultural history*. Continuum International Publishing Group.
- Rota, G., & Izquierdo, J. (2003). "Comics" as a tool for teaching biotechnology in primary schools. *Electronic Journal of Biotechnology*, 6(2), 85-89.
- Sarıkaya, R., Selvi, M., & Doğan Bora, N. (2004). Mitoz ve mayoz bölünme konularının öğretiminde model kullanımının önemi. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 12(1), 85-88.

- Song, Y., Heo, M., Krumenaker, L., & Tippins, D. (2008). Cartoons-an alternative learning assessment. *Science Scope*, 32(1), 16-21.
- Spiegel, A. N., McQuillan, J., Halpin, P., Matuk, C., & Diamond, J. (2013). Engaging teenagers with science through comics. *Research In Science Education*, 43(6), 2309-2326.
- Şentürk, M. (2020). *Sosyal bilgiler dersinde eğitici çizgi roman ve eğitici çizgi film kullanımının öğrencilerin tutum, motivasyon ve akademik başarısına etkileri*, [Yayımlanmamış doktora tezi]. Atatürk Üniversitesi, Erzurum, Türkiye.
- Şentürk Ö. Ç. (2020). *Argümantasyon destekli eğitici çizgi romanların öğrencilerin çevreye yönelik ilgi, motivasyon ve akademik başarılarına etkisi ile öğrenci deneyimleri*, [Yayımlanmamış doktora tezi]. Gazi Üniversitesi, Ankara, Türkiye.
- Tilley, C. L. (2008). Reading comics. *School Library Media Activities Monthly*, 24(9), 23-26.
- Tatalovic, M. (2009). Science comics as tools for science education and communication: a brief, exploratory study. *Journal of Science Communication*, 8(4), 1-17.
- Topkaya, Y. (2014). *Vatandaşlık ve demokrasi eğitimi dersinde eğitici çizgi roman kullanımının bilişsel ve duyuşsal öğrenmelere etkisi*, [Yayımlanmamış doktora tezi]. Atatürk Üniversitesi, Erzurum, Türkiye.
- Topkaya, Y., & Şimşek, U. (2015). Vatandaşlık ve demokrasi eğitimi dersine yönelik tutum üzerinde eğitici çizgi romanların etkisi. *Journal of Computer and Education Research*, 3(6), 152-167.
- Topkaya, Y., & Şimşek, U. (2016). The effect of educational comics on the academic achievement and attitude towards earthquake. *International Online Journal of Educational Sciences*, 8(3), 46-54.
- Topkaya, Y., & Yılar, B. (2015). Analysis student views related to educative comics. *Route Educational and Social Science Journal*, 2(3), 106-117.
- Ünal, O. (2018). *Sosyal Bilgiler dersinde eğitici çizgi roman kullanımının öğrenci başarısı ve tutumuna etkisi*, [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Akdeniz Üniversitesi, Antalya, Türkiye.
- Vermette, P., & Foote, C. (2001). Constructivist philosophy and cooperative learning practice: toward integration and reconciliation in secondary classrooms. *American Secondary Education*. 30(1). 26-37.
- Yaşar, O. (2004). İlköğretim sosyal bilgiler derslerinde görsel materyal kullanımı ile coğrafya konularının eğitim ve öğretimi. *Milli Eğitim Dergisi*, Sayı, 163, 104-120.
- Yıldırım, A., & Şimşek, H. (2016). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Seçkin Yayınları
- Yıldırım, E. (2016). Sınıf öğretmeni adaylarının eğitici çizgi roman hakkındaki görüşlerinin incelenmesi. *Kilis 7 Aralık Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 6(11), 52-70.
- Zimmerman, B. (2008). Creating comics fosters reading, writing and creativity, *Education Digest*, 74(4), 55-57.
- Williams, R. (2008). Image, text, and story: comics and graphic novels in the classroom. *Art Education*, 61(6), 13-19.

EXTENDED ABSTRACT

Opinions of Classroom Teachers About Educational Comics

The aim of this research is to examine the opinions of classroom teachers about educational comics. For this purpose, the field related to comic books has been scanned in the summer. In this direction; information about what comics are, the main characteristics of comics, the historical development of comics in the world and in our country was given, and domestic and international studies investigating the impact of educational comics on various variables were examined. Studies show that comics are mostly used by middle and high school students in social studies, science, history classes and language teaching processes. The use of educational comics at the elementary school level and the studies carried out in this field are limited. For this reason, the opinions of classroom teachers about educational comics at the elementary school level were investigated in the study.

The research was conducted using one of the qualitative research methods with a phenomenological design. A semi-structured interview form consisting of 8 questions was used as a data collection tool. The data were analyzed by content analysis method. According to the results obtained from the research, it is seen that classroom teachers find the use of educational comics at the elementary school level useful from an educational point of view and have a positive point of view towards the use of educational comics at the elementary school level and receiving education about educational comics.

As a result of the research, 13 of the 20 classroom teachers participating in the study used educational comics, while 7 classroom teachers stated that they did not use educational comics in their educational processes. 13 Classroom teachers who use educational comics stated their reasons for using educational comics as differentiating the lesson, making the lesson fun, ensuring active participation of students in the lesson and increasing students' interest in the lesson. 7 Teachers who stated that they do not use educational comics in educational processes explained the reasons for this as not feeling sufficient to use educational comics in class, the school administration problems with the use of educational comics as materials, anxiety about not being able to control the classroom while studying with educational comics, and feeling inadequate in using computers. Teachers are of the opinion that educational comics should be prepared in accordance with the attention-getting, student level and relevant attainment. Teachers are of the opinion that the use of educational comics will increase academic achievement, interest, curiosity and motivation for the lesson. Teachers use the visual intelligence and imagination of educational comics. He believes that it will improve reading skills and creativity. However, teachers believe that educational comics will be useful in many subjects, such as being mentally active, increasing their schemas, developing prediction skills, detecting and eliminating misconceptions. Classroom teachers were asked their views on the negative effects that educational comics can have on students. Teachers are of the opinion that students may miss the logic of the subject by focusing too much on the visuals found in comic books. Teachers believe that educational comic books can be useful at many lesson stages, including drawing attention to the lesson and informing students about the goal, explaining, linking information with daily life at the deepening stage, and evaluating it. 17 of the 20 classroom teachers participating in the study stated that they wanted to receive training for preparing educational comics, while 3 classroom teachers expressed that they did not want to receive training. Classroom teachers think that it would be useful and appropriate to prepare and use the use of educational comics in many courses such as Turkish, Mathematics, Science,

Social Studies, Life Science and Traffic. Classroom teachers stated that the hero should be determined according to the subject being processed, stating that in addition to answers such as children, animals, plants, garbage men, superheroes, characters involved in history in the teaching of historical subjects can be processed in comics, or if an educational comic book is used in the teaching of an object, the hero of the event can be the object itself.

According to the results obtained from the research, classroom teachers; it may be recommended that they conduct research on preparing and using educational comics, and include educational comics for educational activities. It may be recommended to the Ministry of National Education to provide in-service trainings in various forms of application (face-to-face / online) to teachers in order to prepare and use educational comics. It may be recommended to provide technology-based (face-to-face/online) trainings in which teachers can learn about computer use, online applications that will diversify their educational training, and material design in these applications.

It may be recommended to organize seminars containing information about new teaching approaches to school principals. In the findings of the research, it may be recommended to use educational comics in textbooks for courses and topics where classroom teachers find the use of educational comics useful. To the Researchers; it may be recommended to develop scales that examine teachers' attitudes towards educational comics and to conduct quantitative studies that examine teachers' attitudes towards the use of educational comics with larger samples. It may be suggested to carry out experimental studies examining the effect of educational comics on the academic achievement of primary school students.

"Journal of Education and New Approaches - JENA" is licensed under a [Creative Commons Attribution-NonCommercial-ShareAlike 4.0 International License](https://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/).